

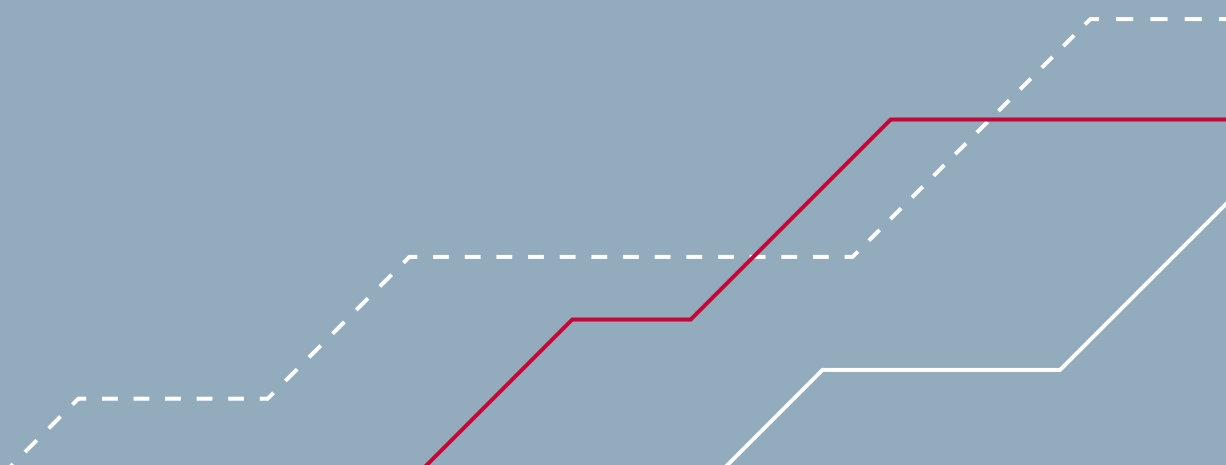
Koncernrisiko- rapport 2018

Arbejdernes
Landsbank

Koncernrisikorapport 2018

for Arbejdernes Landsbank

Indhold

Risikostyring

Den overordnede risikostyring	4
Ledelseserklæring	5
Risikostyringsorganisationen	6
Organisationsdiagram for styring af risici	7
Rapporteringsoversigt	8

Kapital og solvensbehov

Kapitalstyring	9
Kapitalgrundlag	9
Kapitalkrav (8 pct.)	10
Solvensbehov	11
Det kombinerede bufferkrav	12
Overdækning i forhold til det samlede kapitalkrav	13
NEP-krav	14
IFRS 9	14
CRR II/CRD V - Kommende regelsæt	14
Gearingsgrad	15
Samlet oversigt over kapital, risikoeksponering og nøgletal	16
Eksponeringsklasser	18

Kreditrisiko

Kreditrisiko	22
Kreditrisiko på koncernens kundeudlån	24
Kreditrisiko på kreditinstitutter	28
Nedskrivninger og hensættelser på udlån og garantier	28
Modpartsrisiko	30
ECAI	31

Markeds- og likviditetsrisici

Markedsrisiko	32
Renterisiko uden for handelsbeholdningen	33
Aktier mv. uden for handelsbeholdningen	34
Likviditetsrisiko	34
Behæftede aktiver	36

Øvrige risici

Operationel risiko	37
Øvrige risici	38

Den overordnede risikostyring

Formålet med koncernrisikoreporten er at give et indblik i Arbejdernes Landsbanks interne risikostyring og måde at betragte og håndtere risiko på.

Denne risikoreport er udarbejdet i overensstemmelse med forordning nr. 575/2013 (CRR-forordningen) artikel 431-455 samt Bekendtgørelse om opgørelse af risikoeksponeringer, kapitalgrundlag og solvensbehov.

Koncernrisikoreporten omhandler:

- Strategier og procedurer til styring af risici
- Strukturen i og tilrettelæggelsen af risikostyringsfunktionen
- Omfanget og arten af systemer til risikoreportering og måling
- Politikker for afdækning, reduktion og overvågning af risiko

Herudover er der oplysninger om risici og risikostyring i årsrapporten for Arbejdernes Landsbank. Rapportering i henhold til oplysningskravet sker i forbindelse med aflæggelse af årsregnskabet, mens det individuelle solvensbehov offentliggøres kvartalsvist.

Strategien i relation til styring af risici er, at Arbejdernes Landsbank skal forblive en stærk finansiel virksomhed for både ejere og kunder. Der lægges vægt på, at Arbejdernes Landsbank er bevidst om og har styr på de risici, som den er eksponeret over for.

Oplysningerne i koncernrisikoreporten sker for Koncernen Arbejdernes Landsbank (Arbejdernes Landsbank). Koncernen omfatter virksomhederne:

- A/S Arbejdernes Landsbank (moderselskab)
- AL Finans A/S (dattervirksomhed)
- Handels ApS Panoptikon¹ (dattervirksomhed)

Begge dattervirksomheder er 100 pct. ejet af moderselskabet A/S Arbejdernes Landsbank. Aktiviteterne i dattervirksomheden, AL Finans A/S, er baseret på funding i moderselskabet. Der er ikke forskelle i konsolideringsgrundlaget til regnskabsmæssige formål og konsolidering i henhold til CRR-forordningen. Såfremt andet ikke eksplicit fremgår af rapporten, er oplysningerne udtryk for koncernbetragtninger.

Den overordnede struktur for risikostyring i Arbejdernes Landsbank tager sit udgangspunkt i følgende:

- Bestyrelsens fastlagte risikopolitikker og retningslinjer til direktionen
- Bestyrelsens nedsatte Revisions- og Risikoudvalg vurderer, om de interne kontrol-, revisions, risiko- og sikkerhedssystemer fungerer effektivt, herunder vurderer den interne revision, den lovpligtige revision og regnskabsaflæggelsesprocessen
- Interne risikokomiteer på direktionens niveau
- Risikoreportering og overvågning, herunder efterlevelse af politikker og retningslinjer

Arbejdernes Landsbank har en risikoafdeling under ledelse af den risikoansvarlige. Afdelingen udgør 2. linje af risikostyringsorganisationen og overvåger styringen af risici på tværs af Arbejdernes Landsbank, herunder at alle væsentlige risici identificeres, måles, håndteres og rapporteres korrekt. Risikoafdelingen udarbejder to gange årligt en rapport vedrørende Arbejdernes Landsbanks risici til bestyrelsen og direktionen, hvoraf den risikoansvarliges vurderinger og eventuelle anbefalinger fremgår. Risikoafdelingen omfatter en selvstændig compliance-enhed, som ledes af den complianceansvarlige og som varetager uafhængig rapportering til direktion og bestyrelsen. Overvågning af IT-sikkerhed hører også under risikoafdelingen.

Sikring mod anvendelse af Arbejdernes Landsbank til hvidvask og/eller terrorfinansiering er forankret i en selvstændig afdeling for at sikre høj bevågenhed (AML-afdelingen).

Ansvar for den daglige risikostyring (1. linje) af kreditrisikoen i bankens filialer og i bankens dattervirksomhed, AL Finans A/S, varetages af kreditafdelingerne i henholdsvis banken og hos AL Finans. Kreditafdelingerne sikrer, at såvel kreditstrategi som kreditpolitik efterleves og forestår filialkontakten samt kreditrådgivning i relation til behandling af enkeltsager.

Ansvar for den daglige risikostyring (1. linje) af markedsrisiko, likviditets- og kreditrisiko på finansielle modparter varetages af Likviditets- og Finansområdet (LIFI). Intern Risikostyring og Kontrol, der er en del af LIFI, har ansvar for opgørelse, rapportering, analyse og vurdering af bankens risici samt kontrol af beføjelser og retningslinjer.

Håndtering af den operationelle risiko er forankret i de enkelte forretningsenheder med henblik på at sikre effektiv håndtering

¹ Dattervirksomheden Handels ApS Panoptikon er aktuelt uden aktivitet

af begivenheder, der har eller potentielt kan give operationelle tab. Arbejdernes Landsbank har systemer til at opsamle risikobegivenheder af operationel karakter, som udover rapportering til ledelsesformål anvendes til en kontinuerlig forbedring af procedurer og beredskabsplaner. Ledelsesrapportering, opdatering af risikovurderinger og opfølgningen på, om politikken efterleves, foretages af Økonomiafdelingen.

Bestyrelsen og direktionen modtager løbende rapportering på udviklingen i Arbejdernes Landsbanks risici. Mindst en gang årligt vurderer bestyrelsen, om der skal ændres i risikopolitikkerne.

I den udstrækning der overvejes aktiviteter på nye områder, drøftes arten og størrelsen heraf i forretningsledelsen. Der udarbejdes en risikoanalyse før indstilling til bestyrelsen om enten indgåelse af konkrete forretninger eller tilretning af tidligere udfærdigede instrukser. Den risikoansvarlige inddrages, hvis der er tale om beslutninger, som påfører Arbejdernes Landsbank nye eller væsentlige risici.

Der er fokus på at opretholde tidssvarende IT-systemer for at kunne understøtte risikostyringen på væsentlige forretningsområder og kvantificere størrelsen af de risici, som Arbejdernes Landsbank til enhver tid er eksponeret overfor.

Intern Revision (3. linje) har ansvaret for at udføre uafhængig revision af Arbejdernes Landsbanks håndtering af risici, herunder de interne kontroller og overvågningen af risikoområdet. Intern Revision rapporterer om sit arbejde og resultaterne heraf til bestyrelsen samt til Revisions- og Risikoudvalget.

Ledelseserklæring

I henhold til CRR-forordningens artikel 435, stk. 1, har Arbejdernes Landsbanks bestyrelse og direktion den 19. februar 2019 godkendt Arbejdernes Landsbanks Koncernrisikoreport for 2018.

Det er bestyrelsens vurdering, at Arbejdernes Landsbanks risikostyring overholder gældende regler og standarder og giver sikkerhed for, at de indførte risikostyringssystemer er tilstrækkelige i forhold til Arbejdernes Landsbanks profil og strategi.

Det er bestyrelsens vurdering, at beskrivelsen af Arbejdernes Landsbanks overordnede risikoprofil i tilknytning til forretningsstrategi, forretningsmodel samt nøgletal giver et dækkende billede af risikoforvaltningen, herunder hvordan risikoprofil og den risikotolerance, som bestyrelsen har fastsat, påvirker hinanden.

Bestyrelsens vurdering er foretaget på baggrund af den af bestyrelsen vedtagne forretningsmodel og strategi og rapporter forelagt for bestyrelsen af direktionen, intern og ekstern revision, den risikoansvarlige og den complianceansvarlige samt på grundlag af de af bestyrelsen indhentede supplerende oplysninger eller redegørelser.

De overordnede krav til de enkelte risikoområder relateret til Arbejdernes Landsbanks forretningsmodel udmøntes i de enkelte risikopolitikker.

En gennemgang af bestyrelsens retningslinjer og videregivne beføjelser til direktionen viser, at de reelle risici ligger inden for de fastsatte grænser i de enkelte politikker. De underliggende retningslinjer og videregivne beføjelser fra direktionen overholder rammerne for denne bemyndigelse.

Det er således bestyrelsens vurdering, at der er overensstemmelse mellem forretningsmodel, politikker, retningslinjer og de reelle risici inden for de enkelte aktivitetsområder.

Forretningsmodellen beskriver, hvem Arbejdernes Landsbanks kunder er, hvad Arbejdernes Landsbank ønsker at tilbyde dem, samt hvordan Arbejdernes Landsbank forretningsmæssigt og organisatorisk ønsker at realisere langsigtede strategiske mål og derigennem skabe værdi for kunder, medarbejdere og ejerkreds.

Arbejdernes Landsbank ønsker en lønsom indtjening baseret på en prissætning af udbudte produkter, som afspejler den risiko og den kapitalbinding, som Arbejdernes Landsbank påtager sig sammen med en helhedsvurdering af forretningsomfanget med kunder og modparter. Arbejdernes Landsbank ønsker at opretholde en passende robust kapitalbase, som understøtter forretningsmodellen.

Det er Arbejdernes Landsbanks målsætning, at den kapitalprocentmæssige overdækning på såvel bank- og koncernniveau i forhold til det opgjorte solvensbehov skal udgøre mindst 6,5 procentpoint. Ultimo 2018 udgør overdækningen 10,3 procentpoint for koncernen og 10,2 procentpoint for banken.

Den af bestyrelsen besluttede maksimale risikotolerance styres via de fastsatte grænser i de enkelte politikker og direktionens instruks.

Derudover forholder bestyrelsen sig til de grænser, der er gældende i tilsynsdiamanten, jf. tabel 1, der dels viser tilsynsdiamantens maksimalt tilladte grænseværdier samt bankens opgørelse ultimo 2018.

Tabel 1
Finanstilsynets pejlemærker, ultimo 2018

	Tilsynsdiamant	Bankens opfyldelse
Funding ratio	< 1	0,4
Likviditetspejlemærke	> 100 pct.	247,4 pct.
Store eksponeringer	< 175 pct.	53,0 pct.
Udlånsvækst	< 20 pct.	0,5 pct.
Ejendomseksponering	< 25 pct.	3,5 pct.

Oplysningsforpligtelser vedr. ledelsessystemer, jf. CRR-forordningens artikel 435, stk. 2, pkt. a-d, er beskrevet i årsrapport 2018, side 18-25, og på Arbejdernes Landsbanks hjemmeside: <https://www.al-bank.dk/om-banken/fakta-og-historik/corporate-governance/>.

Risikostyringsorganisationen

Bestyrelsen har det overordnede ansvar for afgrænsning og styring af Arbejdernes Landsbanks risici, jf. figur 1. Det sker via fastlæggelse af forretningsmodel, strategi, risikopolitikker og beredskabsplaner. Bestyrelsen følger på baggrund af rapportering løbende op på, at risikostyringen sker på betryggende vis, og at Arbejdernes Landsbank drives forsvarligt og i overensstemmelse med fastlagte retningslinjer og politikker. Det nedsatte bestyrelsesudvalg, Revisions- og Risikoudvalget, medvirker til at forberede bestyrelsens behandling af regnskabs- og revisionsrelaterede emner og sikre effektiviteten af interne kontrol- og risikostyringssystemer.

Særlige problemstillinger af tværgående karakter behandles i et af direktionen nedsat Risiko- og Balancestyringsudvalg med deltagelse af blandt andet direktionen og den risikoansvarlige.

Der er etableret en Kreditkomité, som har til formål at bevilge eksponeringer af en vis størrelse, godkende nedskrivningsniveau, godkende kreditstyringsværktøjer samt behandle andre kreditrelaterede emner. Komitéen består af direktionen og kreditdirektøren. Den risikoansvarlige deltager også i komitéen, men uden bevillingsbeføjelse.

Der er endvidere etableret en Operationel risikokomité, der skal overvåge efterlevelse af politikken for operationel risiko samt understøtte Revisions- og Risikoudvalget i vurdering af operationel risiko. Komitéen består af direktionen, den

risikoansvarlige, den complianceansvarlige, IT-direktøren og økonomidirektøren.

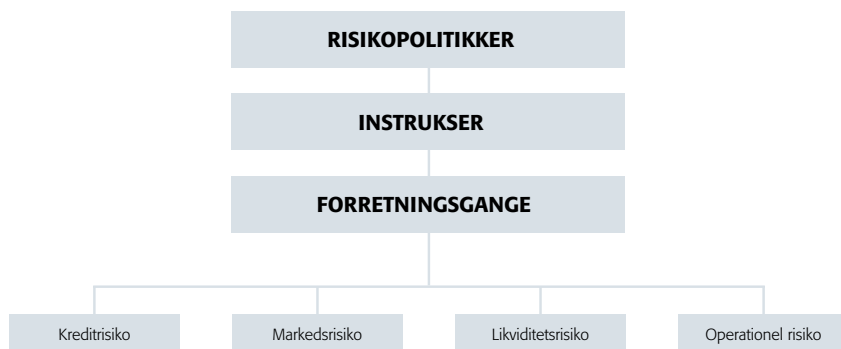
I Likviditetskomitéen behandles emner, som har relation til den daglige likviditetsstyring og forretningens relaterede behov og muligheder. Likviditetsrapportering behandles ligeledes i denne komité, inden den sendes videre til bestyrelsen. Komitéen består af direktionen, vicedirektøren, finansdirektøren, cheføkonomen samt chefen for Treasury og chefen for Intern Risiko og Kontrol.

IT-sikkerhedsudvalget har til formål at gennemgå og give input til sikkerhedsrelevante emner og opgaver samt sikre koordination og viden om IT-sikkerhedsmæssige tiltag på tværs af banken. Udvalget består af IT-direktøren, ledende medarbejdere fra IT-afdelingen, den risikoansvarlige, bankens DPO, den complianceansvarlige, den IT-sikkerhedsansvarlige, ledende medarbejdere fra forretningen og en medarbejder fra økonomi-afdelingen med ansvar for operationel risiko.

Bankens direktion og kreditdirektør indgår i bestyrelsen for bankens dattervirksomhed, AL Finans A/S, og medvirker til at sikre, at koncernens risikopolitikker implementeres.

Organisationsdiagram for styring af risici

Figur 1

1. FORSVARSLINJE	2. FORSVARSLINJE	3. FORSVARSLINJE
Kreditafdeling/Kreditsekretariat (Kreditrisiko - Bank)	Risikoafdeling (Koncern)	Intern Revision (Koncern)
Intern Risikostyring og Kontrol (Markeds-, modparts- og likviditetsrisiko - Bank)	Compliance (Koncern)	
Kreditafdeling (Kreditrisiko - AL Finans)	Compliance og Risiko (AL Finans)	
AML-afdeling (Operational risiko - Bank)		
De enkelte områder, forretningsområder og stabe (Operational risiko - Koncern)		

Rapporteringsoversigt

Årlig frekvent rapportering/godkendelse	Kvartalsvis frekvent rapportering/godkendelse
<p>Individuelt solvensbehov, ICAAP Vurdering og godkendelse af model for beregning af solvensbehov.</p> <p>Risikopolitikker Gennemgang af risikopolitikker på de enkelte risikoområder og vurdering af behovet for tilpasninger.</p> <p>Opfølgning på efterlevelsen af risikopolitikken.</p> <p>Beredskabsplaner Gennemgang af beredskabsplaner (kapitalbevaringsplaner, kapitalprocentforbedringsplaner, IT-beredskab og genopretningsplan).</p> <p>Fremskrivninger Fremskrivning af bankens kapital, solvens, indtjening under forskellige makroøkonomiske scenarier (halvårlig).</p> <p>Benchmark-analyse Benchmark mod sammenlignelige institutter på udvalgte områder/nøgletal.</p> <p>Opgørelse og vurdering af likvidetsposition og likvidetsrisici (ILAAP) Samlet opgørelse og vurdering af likvidetsposition og likvidetsrisici.</p> <p>Den risikoansvarliges risikoredegørelse Redegørelse om risikofunktionens arbejde (halvårlig) og samlet vurdering af koncernens risiko og styring heraf.</p> <p>Opfølgning på årets risikohandlingsplan samt gennemgang af næste års handlingsplan.</p> <p>Genopretningsplan Sikring af, at koncernen selv kan igangsætte kompenserende foranstaltninger, dersom udvalgte risikoindikatorer overskrider fastsatte grænseværdier.</p> <p>CSR-rapport Corporate Social Responsibility (CSR) redegør for koncernens samfundsansvar.</p> <p>Compliance Redegørelse om compliancefunktionens arbejde og koncernens generelle compliance (halvårlig).</p> <p>Årsbudget Gennem udarbejdelse af koncernens budget afdækkes de forretningsmæssige og strategiske risici.</p> <p>Årsregnskab Udvikling i indtjening.</p>	<p>Individuelt solvensbehov Vurdering af risikoprofil og opgørelse af det tilstrækkelige kapitalgrundlag.</p> <p>Solvens og kapital Solvens- og kapitalopgørelse (månedsvist).</p> <p>Kreditrisici Udvikling i udlån og garantier fordelt på kundesegmenter, ratingkoder, overtræk mv.</p> <p>Markedsrisici Udvikling i rente-, kreditspænd-, aktie- og valutakursrisici set i forhold til rammer og investeringsstrategi (månedsvist).</p> <p>Likvidetsrisici Gennemgang og vurdering af likviditeten i forhold til LCR (månedsvist). Analyse af likviditeten på kort og lang sigt, herunder likvidetsstresstest (månedsvist).</p> <p>Operational risiko Gennemgang og vurdering af enkeltstående hændelser med værdimæssig betydning. Rapportering om IT-sikkerhed indgår i rapporteringen.</p> <p>Tilsynsdiamanten Udvikling i bankens nøgletal i forhold til grænserne i tilsynsdiamanten (månedsvist).</p> <p>Opfølgning på risikoindikatorer Opfølgning på genopretningsplanens indikatorer for gult og rødt lys. Indikatorer vedrørende kapital og likviditet (månedsvist).</p>

Kapitalstyring

Kapitalstyring

Styring af kapitalen i Arbejdernes Landsbank er fastsat i kapitalplaner, der skal sikre en til enhver tid overholdelse af gældende lovgivning og opfyldelse af egne solvensmål. Lovgivningen omhandler:

- Opgørelse af kapital, risikoeksponeringer og kapitalkrav (8 pct. kravet)
- Fastlæggelse af individuelt solvensbehov
- Det kombinerede bufferkrav

Det individuelle solvensbehov er indeholdt i Lov om finansiel virksomhed og dækker over et eventuelt yderligere kapitalkrav, der skal dække de risici, som ikke er tilstrækkeligt dækket af minimumskravet på 8 pct. i henhold til CRR-forordningen. Det kombinerede bufferkrav er ligeledes afledt af CRR-forordningen og indebærer, at der skal opbygges en kapitalbevaringsbuffer på 2,5 pct. samtidig med, at der løbende indføres en kontracyklisk buffer på op til 2,5 pct., som erhvervsministeren kan beslutte at aktivere¹.

Udover målsætninger i henhold til gældende lovgivning har Arbejdernes Landsbank egne fastsatte kapitalmålsætninger, der skal sikre, at der rådes over kapital, der kan understøtte mere langsigtede mål for vækst og risikoprofil. Samtidig skal kapitalmålsætningerne være en sikkerhed for, at Arbejdernes Landsbank kan modstå tilbageslag i konjunkturerne og absorbere uventede væsentlige kredittab og kursudsving på de finansielle markeder.

Arbejdernes Landsbank har foretaget fremskrivninger under forskellige makroøkonomiske scenarier, hvilket kombineret med kapitalplaner, kapitalbevaringsplaner og solvensforbedringsplaner bekræfter, at Arbejdernes Landsbank har den fornødne finansielle styrke i forhold til egne fastsatte mål for kapitaloverdækning. Arbejdernes Landsbank har en målsætning om en kapitalprocent, der mindst dækker solvensbehovet, det fuldt kombinerede bufferkrav på 5,0 pct. samt en yderligere buffer på 1,5 pct. Solvensbehovet udgør 9,7 pct. ultimo 2018. Målet for kapitalprocenten er således på mindst 16,2 pct., hvilket opfyldes til fulde med en kapitalprocent på 20,0 pct. ultimo 2018.

Kapitalgrundlag

Tabel 2

Opgørelse af koncernens kapitalgrundlag

	2018 Mio. kr.	2017 Mio. kr.
Aktiekapital	300,0	300,0
Opskrivningshenlæggelser	454,0	326,7
Overført overskud	5.270,2	5.285,9
Foreslået udbytte	-60,0	-150,0
Immaterielle aktiver	-18,7	-16,6
Fradrag for forsigtig værdiansættelse	-20,7	-14,2
Kapitalinstrumenter i finansielle enheder < 10 %	0,0	0,0
Kapitalinstrumenter i finansielle enheder > 10 %	-160,6	-696,6
Egentlig kernekapital	5.764,3	5.035,2
Udstedt hybrid kernekapital	829,0	829,0
Kapitalinstrumenter i finansielle enheder < 10 %	0,0	0,0
Kapitalinstrumenter i finansielle enheder > 10 %	-12,6	-186,6
Kernekapital	6.580,6	5.677,6
Supplerende kapital	0,0	0,0
Kapitalgrundlag	6.580,6	5.677,6

Kapitalgrundlaget er i løbet af 2018 forøget med 903,0 mio. kr. til 6.580,6 mio. kr. Forbedringen skal i høj grad relateres til reduktion i fradrag for andele i finansielle enheder for 710,0 mio. kr., primært som følge af, at den indgåede aftale om salg af aktier i ALKA i 2017 er blevet endeligt afviklet i 2018. Kapitalgrundlaget er herudover især påvirket af henlæggelse af årets resultat på 188,2 mio. kr., værdiregulering af bankens ejendomme over egenkapitalen med 135,4 mio. kr. samt primo regulering af egenkapitalen med -115,4 mio. kr., der hovedsageligt skal henføres til nye nedskrivningsregler efter IFRS 9. Kapitalgrundlaget består aktuelt udelukkende af kernekapital, hvoraf den egentlige kernekapital udgør 88 pct.

Opskrivningshenlæggelser er på 454,0 mio. kr. og relaterer sig til værdistigninger på bankens domicilejendomme. Opskrivningshenlæggelserne er øget med 127,3 mio. kr. i forhold til 2017, hvilket især kan henføres til opskrivning af bankens hovedsæde i det centrale København.

¹ I Danmark fastsætter erhvervsministeren den kontracykliske buffer på baggrund af henstilling fra det Systemiske Risikoråd. I andre EU-lande er det som hovedregel tilsynsmyndighederne, der har beføjelsen.

Banken har udstedt hybrid kernekapital for 829 mio. kr. Den hybride kernekapital opfylder kravene i CRR-forordningens artikel 52-54 og indregnes som del af egenkapitalen.

Banken forventer at udnytte muligheden for førtidig indfrielse af 400 mio. kr. hybrid kernekapital den 23. maj 2019 og samtidig udstede op til 900 mio. kr. Tier 2 kapital, hvorved kapitalgrundlaget netto styrkes med op til 500 mio. kr. Kapitalstyrkelsen skal ses i sammenhæng med den kraftige kundevækst, som banken oplever, og som forberedelse til de skærpede kapitalkrav i CRR II-forordningen, som indføres i 2022.

Tabel 3
Udstedt hybrid kapital

	2018	2017
Type	Hybrid kapital	Hybrid kapital
Hovedstol (mio. kr.)	400,0	400,0
Egenbeholdning (mio. kr.)	0,0	0,0
Bogført værdi (mio. kr.)	400,0	400,0
Valuta	DKK	DKK
Rentesats	CIBOR-6M + 6,75 pct.	CIBOR-6M + 6,75 pct.
Modtaget	2011	2011
Forfald	Uendelig	Uendelig
Mulighed for førtidsindfrielse	23.05.2019	23.05.2018
Rentesats herefter	CIBOR-6M + 6,75 pct.	CIBOR-6M + 6,75 pct.
Rente til efterstillet kapital (mio. kr.)	26,8	27,1
Efterstillede kapitalindskud som medregnes ved opgørelse af kernekapitalen/kapitalgrundlaget (mio. kr.)	400,0	400,0
Type	Hybrid kapital	Hybrid kapital
Hovedstol (mio. kr.)	429,0	429,0
Egenbeholdning (mio. kr.)	0,0	0,0
Bogført værdi (mio. kr.)	429,0	429,0
Valuta	DKK	DKK
Rentesats	9,059 pct.	9,059 pct.
Modtaget	2014	2014
Forfald	Uendelig	Uendelig
Mulighed for førtidsindfrielse	22.01.2021	22.01.2021
Rentesats herefter	CIBOR-6M + 7,25 pct.	CIBOR-6M + 7,25 pct.
Rente til efterstillet kapital (mio. kr.)	38,9	38,9
Efterstillede kapitalindskud som medregnes ved opgørelse af kernekapitalen/kapitalgrundlaget (mio. kr.)	429,0	429,0

Kapitalkrav (8 pct.)

Arbejdernes Landsbanks kapital- og kernekapitalprocent er ultimo 2018 på 20,0 mod 18,3 ultimo 2017. Stigningen på 1,7 procentpoint kan henføres til en forbedring af kapitalgrundlaget. De risikovægtede eksponeringer er i perioden øget med 1.790,9 mio. kr., heraf med 1.080,0 mio. kr. for poster med markedsrisiko og 714,8 mio. kr. for poster med kreditrisiko.

Arbejdernes Landsbank benytter følgende metoder ved opgørelse af kapitalprocenten:

- Standardmetoden for opgørelse af kreditrisiko
- Standardmetoden for opgørelse af markedsrisiko
- Markedsværdimetoden for opgørelse af modpartsrisiko
- Basisindikatormetoden for opgørelse af operationel risiko
- Sikkerheder i form af værdipapirer efter den udbyggede metode
- Sikkerheder i form af pant i fast ejendom og indlån i banken

Tabel 4
Kapitalkrav (8 pct.)

	2018	2017
	Mio. kr.	Mio. kr.
Eksponeringer med kreditrisiko mv.		
Eksponeringer mod institutter	26,0	28,3
Eksponeringer mod selskaber	327,6	344,5
Detaleksponeringer	1.036,3	1.051,4
Eksponeringer sikret ved pant i fast ejendom	142,0	121,0
Eksponeringer med misligholdelse	44,1	42,8
Eksponeringer med særlig høj risiko	32,6	15,5
Eksponeringer i investeringsforeninger	0,8	0,0
Aktieeksponeringer	157,1	144,5
Andre eksponeringer	135,1	94,1
CVA-risiko	9,8	12,4
I alt eksponeringer med kreditrisiko mv.	1.911,6	1.854,4
Eksponeringer med markedsrisiko		
Gældsinstrumenter, specifik risiko	229,4	180,2
Gældsinstrumenter, renterisiko	165,4	102,0
Positionsrisiko for aktier	15,0	46,2
Valutakursrisiko	11,6	6,5
I alt eksponeringer med markedsrisiko	421,4	334,8
Operational risiko	292,8	293,3
I alt kapitalkrav	2.625,8	2.482,5
Kapitalgrundlag til opfyldelse af kapitalkravet	6.580,6	5.677,6

Kapitalkravet efter søjle I (8 pct. af de risikovægtede eksponeringer) udgør 2.625,8 mio. kr. ultimo 2018 mod 2.482,5 mio. kr. året før. Kapitalkravet til kreditrisiko er øget med 57,2 mio. kr., hvilket afspejler en vækst i udlåns- og garantiporteføljen. Kapitalkravet til markedsrisiko er øget med 86,6 mio. kr., hvilket hovedsageligt kan henføres til positioner i gældsinstrumenter.

Solvensbehov

Model

I Arbejdernes Landsbank fastsættes et individuelt solvensbehov, der dækker både koncernen og banken.

Til fastsættelse af det individuelle solvensbehov anvendes den såkaldte 8+ model, hvor der tages udgangspunkt i, at minimumskapitalkravet på 8 pct. af de risikovægtede eksponeringer (søjle I-kravet) dækker de normale risici. Derudover beregnes der et supplerende kapitalbehov for risikoområder,

som vurderes ikke at være omfattet af 8 pct. kravet. Det individuelle solvensbehov består dermed af minimumskapitalkravet på 8 pct. og det opgjorte supplerende kapitalbehov.

Modellen tager udgangspunkt i Finanstilsynets Vejledning om tilstrækkelig kapitalgrundlag og solvensbehov for kreditinstitutter.

Solvensbehovet beregnes som det samlede kapitalbehov i procent af de risikovægtede eksponeringer opgjort efter bestemmelserne i CRR-forordningen. I henhold til CRR-forordningen opgøres de risikovægtede eksponeringer både for koncernen og banken. Koncernens risikovægtede eksponeringer anvendes i beregningen af solvensbehovet.

Tilstrækkelig kapital og solvensbehov

Arbejdernes Landsbanks solvensbehov er på 9,7 pct. ultimo 2018 mod 10,0 pct. ultimo 2017. Det tilstrækkelige kapitalgrundlag udgør 3.199,8 mio. kr. Opgørelsen af tilstrækkeligt kapitalgrundlag og solvensbehov kan specificeres på følgende kategorier:

Tabel 5
Solvensbehov

	2018	2018	2017	2017
	Mio. kr.	Pct.	Mio. kr.	Pct.
Kapital til dækning af kreditrisiko	2.099,2	6,4	2.049,6	6,6
Kapital til dækning af markedsrisiko	774,2	2,4	739,0	2,4
Kapital til dækning af operationel risiko	292,8	0,9	293,3	0,9
Kapital til dækning af øvrige risici	33,6	0,1	19,8	0,1
Tilstrækkeligt kapitalgrundlag/solvensbehov	3.199,8	9,7	3.101,7	10,0

Kapital til dækning af kreditrisiko

Kapital til dækning af kreditrisiko opgøres som 8 pct. af de risikoeksponeringer, der relaterer sig til kreditrisiko plus supplerende kapital til dækning af følgende særlige risici:

- Koncentrationsrisiko på store eksponeringer
- Store eksponeringer med finansielle problemer
- Koncentrationsrisiko på brancher
- Kreditinstitutter
- Aktier mv. uden for handelsbeholdningen
- Øvrige kreditrisici

Kapital til dækning af markedsrisiko

Kapital til dækning af markedsrisiko opgøres som 8 pct. af de risikoeksponeringer, der relaterer sig til markedsrisiko plus supplerende kapital til dækning af følgende særlige risici:

- Markedsrisiko inden for handelsbeholdningen baseret på den største værdi af historisk rammeudnyttelse de senest 12 måneder og de maksimalt tilladte eksponeringer angivet i den bestyrelsesgodkendte investeringsstrategi
- Konveksitetsrisiko og volatilitetsrisiko
- Likviditetsrisici
- Renterisiko uden for handelsbeholdningen

Kapital til dækning af operationel risiko

Kapital til dækning af operationel risiko svarer til solvenskravet efter basisindikatormetoden i CRR-forordningens artikel 315-316. Arbejdernes Landsbank foretager egne beregninger af den operationelle risiko, blandt andet baseret på historiske tab. Disse beregninger viser en betydeligt lavere risiko end solvenskravet.

Kapital til øvrige risici

Kapital til dækning af øvrige risici dækker over vurderinger af kapitalkrav til indtjeningsniveau, vækst i udlån, gearing, risiko for prisfald på domicil- og investeringsejendomme samt øvrige forhold, herunder lovmæssige krav.

Proces

Vurdering af solvensbehovet (ICAAP-proces) er integreret i Arbejdernes Landsbanks almindelige budgetproces, hvor bestyrelsen årligt godkender budgettet og solvensbehovet. Herudover foretages kvartalsvise justeringer og tilpasninger af solvensbehovet, der ligeledes forelægges bestyrelsen.

Risikoafdelingen er ansvarlig for gennemførelsen af ICAAP-processen, der foregår i en koordineret proces med alle relevante afdelinger. Risikoberegning, vurderinger og dokumentation foretages i de enheder, der har ekspertisen inden for de enkelte risikoområder. De enkelte risikoområder har ansvaret for at have etableret kontroller til sikring af, at beregninger er korrekte og dokumenterede. Risikoafdelingen og Økonomi-afdelingen overvåger udviklingen i solvensbehovet.

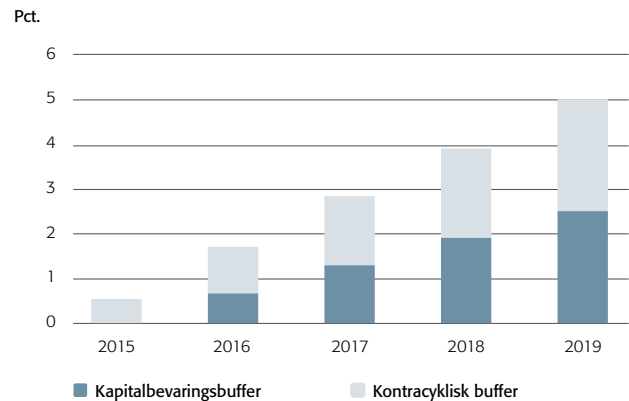
Det kombinerede bufferkrav

Danske pengeinstitutter er forpligtet til at overholde det kombinerede bufferkrav som følge af implementering af kapitalkravsdirektivet, CRD IV, i Lov om finansiel virksomhed. Det kombinerede bufferkrav dækker det samlede krav til egentlig kernekapital, der er nødvendig for at opfylde kravet om en kapitalbevaringsbuffer og en kontracyklisk buffer. En

manglende opfyldelse af bufferkravet vil medføre begrænsninger i Arbejdernes Landsbanks muligheder for at foretage udbyttebetalinger og andre udlodninger.

Figur 2

Indfasning af bufferkrav 2015-2019

Kapitalbevaringsbufferen udgør 1,875 pct. i 2018. Kapitalbevaringsbufferen er blevet indfaset med 0,625 pct. om året i perioden 1. januar 2016 - 1. januar 2019 og udgør 2,5 pct. af den samlede risikoeksponering ved fuld indfasning den 1. januar 2019.

Den kontracykliske buffer, som kan aktiveres af erhvervsministeren efter henstilling fra det Systemiske Risikoråd, har haft en lignende indfasningsperiode i Danmark med 0,5 pct. om året i perioden 1. januar 2015 til 1. januar 2019. Den kontracykliske buffer kan således udgøre mellem 0 pct. og 2,5 pct. af den samlede risikoeksponering, når den er fuldt indfaset den 1. januar 2019. Den kontracykliske buffer aktiveres i de enkelte lande, hvis det i de respektive lande vurderes, at udlånsvæksten resulterer i øgede samfundsøkonomiske risici.

Den kontracykliske kapitalbuffer er på 0 pct. i Danmark ultimo 2018, men erhvervsministeren har på baggrund af henstilling fra det Systemiske Risikoråd besluttet at aktivere den kontracykliske kapitalbuffer med 0,5 pct. pr. 31. marts 2019 og yderligere 0,5 pct. pr. 30. september 2019.

På baggrund af den geografiske fordeling af krediteksponeringerne i Arbejdernes Landsbank opgøres den institutspecifikke kontracykliske buffer. For lande, hvor omfanget af krediteksponeringer udgør mere end 2 pct. af de samlede krediteksponeringer, skal der afsættes kapital i tilfælde af, at den kontracykliske buffer er blevet aktiveret.

Tabel 6
Geografisk fordeling af krediteksponeringer,
ultimo 2018

Kapitalgrundlagskrav			
	Generelle kredit-eksponeringer	Eksponeringer i handels-beholdningen	I alt
	Mio. kr.	Mio. kr.	Mio. kr.
Danmark	1.853,5	152,5	2.005,9
Tyskland	2,2	6,3	8,6
Øvrige lande *	19,8	78,3	98,2
I alt	1.875,5	237,2	2.112,7

Eksponeringer

	Generelle kredit-eksponeringer	Eksponeringer i handels-beholdningen	I alt	Andel af samlede eksponeringer
	Mio. kr.	Mio. kr.	Mio. kr.	Pct.
Danmark	37.236,6	17.851,1	55.087,8	89,1
Tyskland	235,3	2.593,4	2.828,7	4,6
Øvrige lande *	577,9	3.323,2	3.901,2	6,3
I alt	38.049,9	23.767,8	61.817,7	100,0

*) Øvrige lande er alle eksponeringer, der udgør mindre end 2 % af de samlede generelle krediteksponeringer og eksponeringer i handelsbeholdningen. Disse henføres til Danmark ved beregning af den institutspecifikke kontracykliske kapitalbuffer.

Det fremgår af tabellen ovenfor, at Arbejdernes Landsbank, udover Danmark, kun har krediteksponeringer over 2 pct. i Tyskland. Da Tyskland ikke har aktiveret en kontracyklisk buffer, og den kontracykliske buffer i Danmark først aktiveres i 2019, er den institutspecifikke kontracykliske kapitalbuffersats for nærværende 0 pct., og kravet til den institutspecifikke kapitalbuffer er dermed 0 mio. kr.

Tabel 7
Det kombinerede bufferkrav

		2018	2017
De samlede risikoeksponeringer	mio. kr.	32.822,4	31.031,5
Kapitalbevaringsbuffersats	pct.	1,875	1,250
Institutspecifik kontracyklisk buffersats (pct.)	pct.	0,000	0,000
Kapitalbevaringsbuffer	mio. kr.	615,4	387,9
Institutspecifik kontracyklisk buffer	mio. kr.	0,0	0,0
Det kombinerede bufferkrav	mio. kr.	615,4	387,9

I 2018 er det kombinerede bufferkrav øget til 615,4 mio. kr. som følge af den årlige indfasning af kapitalbevaringsbufferen med 0,625 procentpoint. Som nævnt vil der ske en yderligere stigning i det kombinerede bufferkrav i 2019 som følge af, at den kontracykliske buffer i Danmark er blevet aktiveret til 1,0 pct. fra den 30. september 2019, mens kapitalbevaringsbufferen pr. 1. januar 2019 steg til 2,5 pct.

Overdækning i forhold til det samlede kapitalkrav

Kapitalprocenten i Arbejdernes Landsbank var ultimo 2018 på 20,0 pct. svarende til en overdækning på 8,4 procentpoint i forhold til det samlede kapitalkrav på 11,6 pct. bestående af minimumskapitalkravet på 8,0 pct., det supplerende kapitalbehov på 1,7 pct. og det kombinerede bufferkrav på 1,875 pct.

Minimumskapitalkravet på 8 pct. skal dækkes af minimum 4,5 pct. egentlig kernekapital. Hybrid kapital kan udgøre op til 3,5 pct., og supplerende kapital kan udgøre op til 2,0 pct. Tilsvarende relative kvalitetskrav til kapitalen er gældende for det supplerende kapitalbehov. Det kombinerede bufferkrav kan kun dækkes af egentlig kernekapital.

Tabel 8
Kapitalsammensætning i forhold
til minimumskrav, ultimo 2018

	Kapitalkrav pct.	Kapitalkrav Mio. kr.	Kapital Mio. kr.	Over- skydende kapital Mio. kr.
Egentlig kernekapital	7,4	2.415,3	5.764,3	3.349,0
Kernekapital	9,2	3.015,3	6580,6	3.565,4
Kapitalgrundlag	11,6	3.815,2	6580,6	2.765,4

Tabellen viser, at Arbejdernes Landsbank har en samlet kapitaloverdækning på 2,8 mia. kr. i forhold til minimumskravene. Den højere overdækning på egentlig kernekapital på 3,3 mia. kr. i forhold til overdækningen på kapitalgrundlaget viser, at Arbejdernes Landsbank har gode muligheder for styrke kapitalen gennem Tier 2 kapital.

NEP-krav

Finanstilsynet og Finansiell Stabilitet udarbejder i henhold til Lov om finansiell virksomhed planer for afvikling af nødlidende pengeinstitutter. I forbindelse med disse planer skal der fastsættes et krav til nedskrivningsegne passiver (NEP) for de enkelte pengeinstitutter. Kravene skal sikre, at et nødlidende institut har tilstrækkelige nedskrivningsegne passiver til at dække instituttets tab og til at rekapitalisere instituttet, så kritiske funktioner kan videreføres uden brug af offentlige midler.

NEP-kravet består af det individuelle solvensbehov, det kombinerede bufferkrav og et NEP-tillæg, som meddeles til det enkelte institut. Kravet til NEP-tillægget til Arbejdernes Landsbank er på 7,0 pct. beregnet i forhold til de risikovægtede eksponeringer, som indføres over en 5-årig periode med 0,6 pct. i 2019, 1,9 pct. i 2020, 3,1 pct. i 2021, 4,4 pct. i 2022 og 7,0 pct. i 2023. Med udgangspunkt i solvensbehovet ultimo 2018 vil det samlede kapitalkrav til Arbejdernes Landsbank i 2023 således udgøre 20,2 pct. med en kontracyklisk buffer på 1,0 pct. og kan udgøre op til 21,7 pct. afhængig af, i hvilket omfang den kontracykliske kapitalbuffer er aktiveret.

NEP-kravet kan honoreres af de kapitalelementer, der indgår i kapitalgrundlaget samt en ny type instrument med en restløbetid på mere end 1 år, der omtales som Non Preferred Senior¹.

IFRS 9

Arbejdernes Landsbank har primo 2018 foretaget en regulering af egenkapitalen på 85 mio. kr. efter skat relateret til de nye nedskrivningsregler efter IFRS 9. Det er muligt at anvende en overgangsordning ved opgørelse af kapitalgrundlaget, hvor effekten af de nye nedskrivningsregler indføres over en 5-årig periode. Arbejdernes Landsbank har valgt ikke at benytte overgangsordningen som følge af den relative begrænsede effekt på kapitalgrundlaget. Der er dog mulighed for at fortage et omvalg en gang i løbet af den 5-årige indfasningsperiode.

CRR II/CRD V - Kommende regelsæt

Basel-komiteén har i december 2017 offentliggjort endelige anbefalinger til ændret regelsæt for opgørelse af kapitalkrav. I EU-regi går disse under betegnelserne CRR II og CRD V. Regelsættet er en videreudvikling af det nuværende regelsæt CRR/CRD IV. Arbejdernes Landsbank anvender standardmetoden ved opgørelse af risici og har noteret, at der anbefales væsentlige ændringer til markedsrisiko og kreditrisiko under standardmetoden.

¹ Kapitalinstrument, som er foranstillet de nuværende kapitalinstrumenter.

Gearingsgrad

Gearingsgraden beregnes ud fra kernekapitalen, der sættes i forhold til den samlede eksponering. Arbejdernes Landsbank forholder sig løbende til gearingsrisiko og tilpasser risikoen, så Arbejdernes Landsbank er velkapitaliseret og samtidig kan præstere en passende forrentning af egenkapitalen. Arbejdernes Landsbank har i sin politik tilrettelagt sin forretningsmodel på at operere med et gearingsnøgletal > 7 pct.

Gearingsrisiko er defineret i CRR-forordningen, men der er endnu ikke fastsat en endelig grænseværdi for gearingsgraden. Der er forventning om et krav på minimum 3 pct. svarende til en maksimal gearing på ca. 33 gange kernekapitalen. Arbejdernes Landsbank har ultimo 2018 en gearingsgrad på 10,5 pct. og overholder således det forventede krav på minimum 3 pct. med en solid margin.

Tabel 9
Gearing, ultimo 2018

	Mio. kr.
Gearingsvægtede eksponeringer	
Aktiver i alt	54.973,8
Justeringer for derivater	132,8
Justeringer for repo-/reverseforretninger	0,8
Justeringer for ikke-balanceførte eksponeringer	7.614,8
Andre justeringer	-58,9
I alt gearingsvægtede eksponeringer	62.661,7
Balanceførte eksponeringer, ekskl. derivater og repo-/reverseforretninger	
Aktiver, ekskl. derivater og repo-/reverseforretninger	54.647,4
Aktiver fratrukket i kernekapitalen	-212,6
I alt balanceførte eksponeringer, ekskl. derivater og repo-/reverseforretninger	54.434,8
Derivateksponeringer	
Positiv markedsværdi	48,9
Potentiel risiko	132,8
I alt derivateksponeringer	181,8
Repo-/reverseforretninger	
Brutto eksponeringer	429,7
Modparts kreditrisiko	0,8
I alt repo-/reverseforretninger	430,5
Ikke-balanceførte eksponeringer	
Brutto eksponeringer	12.231,2
Justeringer	-4.616,4
I alt ikke-balanceførte eksponeringer	7.614,8
Kapital og gearingsvægtede eksponeringer	
Kernekapital	6.580,6
Gearingsvægtede eksponeringer	62.661,7
Gearingsgrad	10,5 pct.
Samlede balanceførte eksponeringer (ekskl. derivater, repo-/reverseforretninger og ikke medregnede eksponeringer)	
Eksponeringer, der behandles som eksponeringer mod stater	4.886,5
Institutter	784,8
Eksponeringer, for hvilke der er stillet sikkerhed i form af pant i fast ejendom	2.601,8
Detaleksponeringer	15.574,7
Selskaber	3.803,1
Eksponeringer ved misligholdelse	435,2
Andre eksponeringer (f.eks. aktieeksponeringer, securitiseringer og andre aktiver, der ikke er gældsforpligtelser)	3.188,5
Eksponeringer uden for handelsbeholdningen	31.274,5
Eksponeringer i handelsbeholdningen	23.372,1
I alt balanceførte eksponeringer	54.646,6

Samlet oversigt over kapital, risikoeksponering og nøgletal

Tabel 10
Kapital, risikoeksponering og nøgletal

	2018 Mio. kr.	2017 Mio. kr.
Egentlig kernekapital		
Aktiekapital	300,0	300,0
Opskrivningshenlæggelser	454,0	326,7
Overført overskud fra tidligere år	5.068,5	4.137,1
Overført af årets overskud fratrukket foreslået udbytte	141,8	998,8
Egentlig kernekapital før lovpligtige justeringer	5.964,3	5.762,6
Lovpligtige justeringer – egentlig kernekapital		
Immaterielle aktiver	-18,7	-16,6
Fradrag for forsigtig værdiansættelse	-20,7	-14,2
Kapitalinstrumenter i finansielle enheder (egentlig kernekapital) > 10 %	-160,6	-696,6
Samlede lovpligtige justeringer af egentlig kernekapital	-200,0	-727,4
I alt egentlig kernekapital	5.764,3	5.035,2
Hybrid kernekapital		
Udstedt hybrid kernekapital	829,0	829,0
Lovpligtige justeringer hybrid kernekapital		
Kapitalinstrumenter i finansielle enheder (kernekapital) > 10 %	0,0	-87,1
Kapitalinstrumenter i finansielle enheder (supplerende kapital) > 10 %	-12,6	-99,6
Samlede lovpligtige justeringer af hybrid kernekapital	-12,6	-186,6
I alt hybrid kernekapital	816,4	642,4
Kernekapital	6.580,6	5.677,6
Supplerende kapital	0,0	0,0
Kapitalgrundlag	6.580,6	5.677,6
Beløb under tærsklerne for fradrag		
Kapitalinstrumenter i finansielle enheder <10 pct.	556,8	470,6
Kapitalinstrumenter i finansielle enheder >10 pct.	592,5	573,2
Udskudte skatteaktiver	23,6	11,7

Samlet oversigt over kapital, risikoeksponering og nøgletal

Tabel 10, fortsat
Kapital, risikoeksponering og nøgletal

	2018 Mio. kr.	2017 Mio. kr.
Risikovægtede eksponeringer		
Eksponeringer med kreditrisiko	23.895,0	23.180,2
Eksponeringer med markedsrisiko	5.267,4	4.185,4
Eksponeringer med operationel risiko	3.660,0	3.665,9
I alt risikovægtede eksponeringer	32.822,4	31.031,5
Nøgletal		
Egentlig kernekapitalprocent	17,6%	16,2%
Kernekapitalprocent	20,0%	18,3%
Kapitalprocent	20,0%	18,3%
Krav om institutspecifik buffer	0%	0%
Egentlig kernekapital til rådighed for buffere	12,0%	10,3%
Gearingsgrad	10,5%	10,6%

Eksponeringsklasser

Eksponeringsklasser opgjort efter standardmetoden for kreditrisiko i henhold til CRR-forordningens artikel 111-141. Eksponeringerne er opgjort efter nedskrivninger og før hensyntagelse til virkninger af kreditrisikoreduktion.

Tabel 11
Udvikling og gennemsnit for
eksponeringer med kreditrisiko

	Gennemsnit 2018 Mio. kr.	Status 31.12.2018 Mio. kr.	Status 30.09.2018 Mio. kr.	Status 30.06.2018 Mio. kr.	Status 31.03.2018 Mio. kr.	Status 31.12.2017 Mio. kr.
Eksponeringer mod centralregeringer og centralbanker	4.063,7	4.886,6	3.358,3	2.715,6	3.581,9	5.775,9
Eksponeringer mod institutter	1.236,1	1.248,6	1.284,5	1.213,1	1.065,5	1.368,7
Eksponeringer mod selskaber	6.229,2	5.905,2	5.741,6	6.289,4	6.326,7	6.883,3
Detaileksponeringer	22.885,8	23.059,0	23.191,1	23.284,7	22.529,9	22.364,3
Eksponeringer sikret ved pant i fast ejendom	4.762,9	5.140,1	4.921,1	4.820,5	4.553,6	4.379,2
Eksponeringer ved misligholdelse	519,9	500,2	494,6	458,6	617,1	529,0
Eksponeringer med særlig høj risiko	337,3	303,1	421,3	476,7	326,7	158,7
Investeringsforeninger	1,9	9,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Aktieeksponeringer	990,2	1.070,5	1.010,2	982,0	944,4	944,2
Andre eksponeringer	1.748,0	2.062,4	1.780,9	1.774,3	1.579,4	1.542,8
I alt eksponeringer med kreditrisiko	42.775,0	44.185,1	42.203,6	42.014,8	41.525,1	43.946,1

Tabel 12
Balanceførte poster *) fordelt på restløbetid

Ultimo 2018

	Anfordring Mio. kr.	0-3 mdr. Mio. kr.	3 mdr. - 1 år Mio. kr.	1 - 5 år Mio. kr.	Over 5 år Mio. kr.
Eksponeringer mod centralregeringer og centralbanker	656,4	4.228,4	0,6	1,0	0,0
Eksponeringer mod institutter	596,3	132,3	0,0	55,8	0,4
Eksponeringer mod selskaber	606,5	1.143,3	994,7	616,3	442,3
Detaileksponeringer	117,8	901,6	1.859,2	6.349,7	6.346,3
Eksponeringer sikret ved pant i fast ejendom	54,3	156,2	426,1	967,9	997,2
Eksponeringer med misligholdelse	34,9	44,8	95,0	173,2	87,3
Eksponeringer med særlig høj risiko	128,5	15,5	46,0	10,7	5,1
Eksponeringer i investeringsforeninger	0,0	0,0	0,0	0,0	9,4
Aktieeksponeringer	0,0	0,0	0,0	4,0	1.066,5
Andre eksponeringer	259,4	415,0	55,7	47,5	1.125,3
I alt balanceførte poster	2.454,2	7.037,2	3.477,2	8.226,1	10.079,9

Ultimo 2017

	Anfordring Mio. kr.	0-3 mdr. Mio. kr.	3 mdr. - 1 år Mio. kr.	1 - 5 år Mio. kr.	Over 5 år Mio. kr.
Balanceførte poster *) fordelt på restløbetid					
Eksponeringer mod centralregeringer og centralbanker	654,8	5.116,6	0,6	0,9	0,0
Eksponeringer mod institutter	53,3	774,5	0,0	56,0	3,8
Eksponeringer mod selskaber	469,6	999,4	1.252,2	678,4	501,4
Detaileksponeringer	132,4	849,7	1.926,5	6.590,9	5.914,5
Eksponeringer sikret ved pant i fast ejendom	21,6	143,2	405,4	835,3	1.000,9
Eksponeringer med misligholdelse	38,7	39,1	111,6	174,9	70,6
Eksponeringer med særlig høj risiko	10,7	94,6	18,2	6,2	0,0
Aktieeksponeringer	0,0	0,0	0,0	0,0	944,2
Andre eksponeringer	347,8	225,6	27,1	47,5	894,8
I alt balanceførte poster	1.729,0	8.242,7	3.741,5	8.390,2	9.330,2

*) Balanceførte poster er opgjort efter standardmetoden i CRR.

Tabel 13
Branchefordeling af eksponeringskategorier,
ultimo 2018

	Eksponeringskategorier											- heraf SMV
	Centralregeringer og centralbanker	Institutter	Selskaber	Detail	Pant i fast ejd.	Misligeholdt	Særlig høj risiko	Investeringsforeninger	Aktier	Andre	I alt	
	Mio. kr.	Mio. kr.	Mio. kr.	Mio. kr.	Mio. kr.	Mio. kr.	Mio. kr.	Mio. kr.	Mio. kr.	Mio. kr.	Mio. kr.	Mio. kr.
Offentlige myndigheder	60,0	0,0	119,1	36,3	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	215,6	
Erhverv												
Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	0,0	0,0	0,1	43,5	0,9	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	45,1	43,2
Industri og råstof-indvinding	0,0	0,0	998,4	294,0	8,1	9,6	0,0	0,0	3,2	0,0	1.313,2	674,3
Energiforsyning	0,0	0,0	35,6	5,3	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	41,2	40,4
Bygge og anlæg	0,0	0,0	284,8	529,6	25,5	11,6	18,1	0,0	0,0	0,0	869,5	687,2
Handel	0,0	0,0	663,2	1.094,4	41,0	22,3	0,0	0,0	4,8	0,0	1.825,6	1.555,1
Transport, hoteller og restauranter	0,0	0,0	212,1	216,8	28,0	18,3	0,0	0,0	0,0	0,0	475,2	448,2
Information og kommunikation	0,0	0,0	537,5	76,4	2,6	1,0	0,0	0,0	1,5	0,0	619,0	79,3
Finansiering og forsikring	4.826,6	1.248,6	962,1	187,2	10,4	29,8	153,0	9,4	905,8	0,0	8.332,9	786,1
Fast ejendom	0,0	0,0	579,1	300,8	112,9	91,8	129,3	0,0	14,8	0,0	1.228,7	887,2
Øvrige erhverv	0,0	0,0	1.215,8	926,9	40,6	13,9	0,0	0,0	139,6	0,0	2.336,8	1.666,4
I alt erhverv	4.826,6	1.248,6	5.488,5	3.674,9	270,1	198,9	300,4	9,4	1.069,8	0,0	17.087,1	6.867,3
- heraf SMV			3.162,7	3.465,5	239,1						6.867,3	
Private	0,0	0,0	297,6	19.347,8	4.870,0	301,2	2,7	0,0	0,7	0,0	24.820,0	
Andre poster	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2.062,4	2.062,4	
I alt	4.886,6	1.248,6	5.905,2	23.059,0	5.140,1	500,2	303,1	9,4	1.070,5	2.062,4	44.185,1	

Tabel 14
Kreditrisikoreduktion og garantistillelse
for eksponeringer med kreditrisiko

	Sikkerhedernes justerede værdi		Anvendt garantistillelse	
	2018 Mio. kr.	2017 Mio. kr.	2018 Mio. kr.	2017 Mio. kr.
Kreditrisikoreduktion og anvendt garantistillelse				
Eksponeringer mod selskaber	103,6	201,9	0,0	0,0
Detaileksponeringer	213,2	200,1	0,0	0,3
Eksponeringer sikret ved pant i fast ejendom	7,6	6,4	0,0	0,0
Eksponeringer med misligholdelse	6,0	6,5	0,0	0,0
Eksponeringer med særlig høj risiko	2,3	9,2	0,0	0,0
<i>I alt poster med kreditrisiko</i>	332,6	424,0	0,0	0,3

Tabel 15
Eksponeringer med modpartsrisiko

	2018 Mio. kr.	2017 Mio. kr.
Eksponeringer med modpartsrisiko		
Valutakontrakter		
Terminer/futures	72,9	58,3
Rentekontrakter		
Terminer/futures/repo/reverse	6,9	20,6
Renteswaps og swaptioner	102,3	117,0
<i>I alt</i>	182,5	195,9

Kreditrisiko

Kreditrisiko er risikoen for, at en modpart som følge af manglende evne eller vilje, helt eller delvist, misligholder sine betalingsforpligtelser. Arbejdernes Landsbanks kreditpolitik er at indgå forretninger med kunder, hvor der er evne og vilje til at servicere lånene.

Kreditrisiko er den største risikopost i risikoopgørelsen og udgør 65,6 pct. af solvensbehovet ultimo 2018 (66,1 pct. ultimo 2017). Det er således her, at Arbejdernes Landsbank har reserveret mest kapital til at imødekomme uforudsete tab.

Kreditpolitik

Den samlede kreditrisiko styres efter politikker og rammer, der er vedtaget og fastlagt af bestyrelsen. Bevillingsinstrukser er videredelegeret fra bestyrelsen til direktion og videre gennem organisationen.

En central del af Arbejdernes Landsbanks forretningsmodel er at rådgive om og yde lån, kreditter og andre finansielle produkter til privatpersoner, foreninger og virksomheder, herunder finansieringsløsninger inden for billån, leasing og factoring via bankens dattervirksomhed, AL Finans A/S.

Den primære målgruppe i banken er privatkunder, foreninger samt mindre og mellemstore danske erhvervsvirksomheder, der vil etablere et helkundeforhold. Helkundeforhold giver et bedre indblik i kundens samlede økonomi, hvilket danner grundlag for den bedst mulige rådgivning samt bedre mulighed for at kunne vurdere risikoen i det enkelte engagement. Herudover ønsker banken at medvirke til, at medlemmerne hos bankens ejerkræds har mulighed for at få udført diverse bankforretninger. I bankens dattervirksomhed, AL Finans A/S, er målgruppen også privatkunder samt mindre og mellemstore danske erhvervsvirksomheder.

Arbejdernes Landsbank ønsker som udgangspunkt ikke at deltage i gearede investeringsforretninger og ønsker ikke at deltage i finansiering af projekter med spekulation for øje. Ved kreditgivning tages udgangspunkt i en etisk profil samt et ønske om risikospredning på både brancher og engagementsstørrelse. Derved opnås et bæredygtigt fundament for Arbejdernes Landsbanks videre udvikling.

Kreditorganisation

Arbejdernes Landsbank er organiseret med 71 filialer og 2 selvstændige erhvervscentre samt bankens dattervirksomhed, AL Finans A/S.

Bevillingsbeføjelserne er opbygget således, at filialerne, erhvervscentrene samt AL Finans kan bevilge størstedelen af

sagerne, mens større og mere komplekse sager samt sager, der afviger fra kreditpolitikens hovedregel til kreditrisikoprofil, indstilles af filialerne, erhvervscentrene eller AL Finans og bevilges i den centrale kreditaafdeling, bankens kreditkomité eller bestyrelsen.

Arbejdernes Landsbank har organisatorisk adskillelse mellem de kundevedtente funktioner og kontrol- og overvågningsfunktionen. Endvidere har banken selvstændige afdelinger med ansvar for ejendomsvurderinger, inkasso og pantebreve.

Kreditaafdelingen har ansvar for den daglige kreditstyring, controlling, overvågning og rapportering ud mod filialnettet.

Rating

Banken har i flere år anvendt egenudviklede ratingmodeller for både privat- og erhvervs-kunder til at understøtte vurderingen af kreditrisikoen.

Ratingmodellerne er baseret på en kombination af betalingsadfærd og en række objektive informationer om kunden, herunder regnskaber for erhvervs-kunder og økonomiske oplysninger for privatkunder. Ratingskalaen går fra 1-11, hvor rating 1 er den bedste, og rating 11 er den dårligste.

- Ratingklasse 1-5: Kunder med eksponeringer af god/normal bonitet
- Ratingklasse 6-8: Kunder med begyndende/visse svaghestegn
- Ratingklasse 9: Kunder med væsentlige svaghestegn, men uden objektiv indikation for kreditforringelse (OIK)
- Ratingklasse 10-11: Kunder med OIK både med og uden individuelle nedskrivninger

Uanset kundens rating vil den enkelte kreditafgørelse altid baseres på en samlet vurdering af kunden.

Bankens rating af kunderne udgør et centralt værktøj i den løbende kreditstyring og overvågning af porteføljen samt i bankens model for nedskrivninger. Placering af eksponeringer i stadier foretages på baggrund af Bankernes EDB Centrals (BEC) PD-værdier suppleret med bankens interne rating samt en række øvrige kriterier for kreditsvaghed.

Ratingfordeling og -udvikling overvåges løbende både på portefølje- og enkeltkundeniveau.

Der anvendes ikke internt udviklede ratingmodeller i bankens dattervirksomhed, AL Finans A/S. I AL Finans håndteres kunderne som hovedregel på baggrund af en individuel vurdering.

Kreditrisikostyring og overvågning

Arbejdernes Landsbank har løbende fokus på at forbedre processer og værktøjer, der kan bidrage til en mere effektiv styring og overvågning af kreditrisikoen.

For banken gælder, at filialnettet er ansvarlig for at indhente, registrere og dokumentere bevillingsgrundlaget og ligeledes har ansvaret for løbende at følge op på kundeforholdene. Dette inkluderer opdatering af kreditgrundlag og registreringer, der benyttes i forretningen, i bankens forskellige opfølgingsværktøjer og i bankens ratingmodel.

Filialledelsen har ansvaret for, at medarbejderne har den fornødne viden, indsigt og indgående kendskab til bankens kreditpolitik og de tildelte bemyndigelser. Filialledelsen har tillige ansvaret for, at bevilling af kreditforhold, der overstiger filialens bemyndigelse, indstilles til bevilling i bankens centrale kreditafdeling.

Den centrale kreditafdeling skal sikre, at såvel kreditstrategi som kreditpolitik efterleveres af filialerne. Ligeledes varetager den centrale kreditafdeling filialkontakten, herunder kreditrådgivning og bevilling/videreindstilling på filialindstillede og ofte mere komplekse sager, der overstiger filialledelsens bevillingsbeføjelser.

Den centrale kreditafdeling foretager løbende filialcontroling, herunder filialgennemgange, hvor der foretages en større stikprøvegennemgang af svage kunder og ny-bevilgede sager med fokus på generel engagementshåndtering. Der foreligger en turnus, således at alle filialer som udgangspunkt vil blive gennemgået hvert 3. år. I det omfang det vurderes nødvendigt, vil filialen skulle udfærdige handlingsplaner med opfølgning fra kreditafdelingen.

I Arbejdernes Landsbank foretages endvidere en årlig aktivgennemgang af engagementer på basis af en væsentligheds- og risikobaseret tilgang. Dette omfatter også bankens dattervirksomhed, AL Finans A/S. Aktuelle og fremtidige risici på de udvalgte engagementer vurderes, og det kontrolleres, at kreditpolitik og bevillingsbeføjelser er overholdt, at kreditstyringen er betryggende, samt at risikoklassifikation og nedskrivninger er retvisende. Konklusionerne rapporteres til bestyrelsen.

Behandling af overtræk foretages dagligt i filialerne. Kreditafdelingen overvåger løbende behandlingen af overtræk.

Kreditsvage kunder håndteres løbende, og hvert kvartal gennemgås kunder placeret i stadie 3 og den svageste del af stadie 2 individuelt ud fra udvalgte væsentlighedskriterier med henblik på udarbejdelse af handlingsplaner og på at foretage vurdering af, om kunden er kreditforringet, og om

der er et nedskrivningsbehov. Udvælgelseskriterierne sikrer, at kreditsvagekunder, over en vis minimums beløbsgrænse, gennemgås minimum én gang årligt. Nedskrivninger på den del af porteføljen, som ikke er kreditforringet, opgøres på baggrund af en modelberegning. Bankens dattervirksomhed, AL Finans A/S, har en proces for gennemgang af udlån med svaghestegn, hvor der foretages den nødvendige individuelle nedskrivning. For øvrige udlån opgøres nedskrivningen på baggrund af en modelberegning.

Arbejdernes Landsbank validerer opgørelsen af de forventede tab. Formålet med valideringen er at sikre, at korrektivkontoen er tilstrækkelig til at dække tabsrisikoen i Arbejdernes Landsbanks udlåns- og garantiportefølje samt at foretage et eventuelt nedskrivningstillæg i form af ledelsesmæssige skøn for de områder, hvor modellen ikke afspejler tabsrisikoen tilstrækkeligt. Valideringen omfatter både en kvantitativ og en kvalitativ validering.

Alle større udlånsengagementer revurderes løbende og som minimum en gang årligt på grundlag af kundens regnskaber mv. Såfremt udviklingen i objektive indikatorer vurderes at give anledning til individuel nedskrivning, foretages nedskrivninger efter de herfor fastsatte regler.

I praksis revurderes de større udlånsengagementer dog oftere, eksempelvis i forbindelse med den løbende kundecontact eller den kvartalsvise opgørelse af det individuelle solvensbehov, hvor alle udlånsengagementer over 1 pct. af kapitalgrundlaget vurderes. For svage engagementer over 2 pct. af kapitalgrundlaget foretages endvidere en vurdering af, om der er forhøjede risici, som kræver et tillæg i solvensbehovet.

Kreditrisikoen rapporteres til direktion og bestyrelse, hvor udvikling i risikonøgletal, brancher og kundesegmenter kommenteres nærmere, ligesom der rapporteres på opfyldelse og overholdelse af kreditpolitiske målsætninger og krav, der er fastsat i kreditpolitikken.

Endvidere udarbejdes diverse ledelsesrapporteringer til yderligere overvågning af kreditkvaliteten samt relevante analyser til understøttelse af kreditovervågningen.

Risikoafdelingen (2. linje) overvåger, at såvel kreditstyringen som interne kontroller er betryggende. Risikoafdelingen har endvidere ansvaret for kreditrisikoreportering til bankens direktion og bestyrelse.

Risikoafdækning og risikoreduktion

Arbejdernes Landsbank anvender de muligheder, der er for at reducere risikoen, som overvejende er at have sikkerhed i de aktiver, der finansieres.

Arbejdernes Landsbank anvender konservative belåningsværdier på alle væsentlige aktivtyper. Dette indebærer, at en del aktiver af forsigtighedsgrunde opgøres til en reduceret værdi, hvorfor den reelle sikkerhedsværdi vurderes at være højere end opgjort. For at sikre uafhængighed og nødvendige kompetencer varetages værdiansættelsesprocessen af specialiserede enheder. Der er fokus på, at belånte aktiver vurderingsmæssigt er opdaterede og dokumenterede. De hyppigst forekommende sikkerheder er pant i fast ejendom, andelsboliger samt biler.

For individuelt vurderede eksponeringer opgøres sikkerhederne i nedskrivningsberegninger til skønnede dagsværdier efter Finanstilsynets regler, mens sikkerhedsværdierne til brug for modelnedskrivninger indregnes mere konservativt.

De samlede sikkerheder i Arbejdernes Landsbank fremgår af tabel 19 på side 26.

Kreditrisiko på koncernens kundeudlån

Udlånsporteføljen i Arbejdernes Landsbank beskrives i de følgende afsnit, mens nedskrivninger og hensættelser er beskrevet nærmere i afsnittet „Nedskrivninger og hensættelser på udlån og garantier“ på side 28.

Udlån og garantier

Den samlede eksponering i Arbejdernes Landsbank udtrykt ved bruttoudlån og garantier, som angivet i årsregnskabet for 2018, udgør 29,3 mia. kr., jf. tabel 16.

Historisk set har Arbejdernes Landsbanks privatportefølje været relativ stor i forhold til erhvervsporteføljen. Privatsegmentets andel af de samlede bruttoudlån og garantier udgør 76,0 pct., jf. tabel 16.

Erhvervssegmentets andel af de samlede bruttoudlån og garantier ultimo 2018 udgør 24,0 pct., jf. tabel 16. Bortset fra få større erhvervseksponeringer er erhvervssegmentet i Arbejdernes Landsbank kendetegnet ved et stort antal mindre og mellemstore, primært ejerledede virksomheder.

Som følge af Arbejdernes Landsbanks idégrundlag og historiske udgangspunkt har banken en vis eksponering rettet mod foreninger, herunder fagforeninger og almene boligorganisationer. Disse indgår som en del af erhvervssegmentet.

Tabel 16
Koncernens brutto- og nettoudlån og garantier fordelt på stadier, ultimo 2018

	Stadie 1	Stadie 2	Stadie 3	Kreditforringet ved 1. indregning	I alt
	Mio. kr.	Mio. kr.	Mio. kr.	Mio. kr.	Mio. kr.
Privat					
Udlån før nedskrivninger	12.953,4	2.977,8	1.025,0	76,4	17.032,6
Garantier før hensættelser	4.555,6	590,2	85,0	0,0	5.230,8
I alt udlån og garantier før nedskrivninger mv.	17.509,0	3.567,9	1.110,0	76,4	22.263,3
Nedskrivninger mv. i alt	25,7	83,0	513,7	35,5	657,9
I alt udlån og garantier efter nedskrivninger mv.	17.483,3	3.484,9	596,3	40,9	21.605,4
Erhverv					
Udlån før nedskrivninger	3.032,2	2.382,0	932,2	6,6	6.353,1
Garantier før hensættelser	543,4	86,1	61,9	0,0	691,4
I alt udlån og garantier før nedskrivninger mv.	3.575,7	2.468,2	994,0	6,6	7.044,5
Nedskrivninger mv. i alt	25,2	52,3	582,2	5,1	664,8
I alt udlån og garantier efter nedskrivninger mv.	3.550,5	2.415,8	411,9	1,5	6.379,7
I alt					
Udlån før nedskrivninger	15.985,6	5.359,8	1.957,2	83,0	23.385,6
Garantier før hensættelser	5.099,0	676,3	146,9	0,0	5.922,2
I alt udlån og garantier før nedskrivninger mv.	21.084,6	6.036,1	2.104,1	83,0	29.307,8
Nedskrivninger mv. i alt	50,9	135,3	1.095,9	40,6	1.322,7
I alt udlån og garantier efter nedskrivninger mv.	21.033,8	5.900,8	1.008,2	42,4	27.985,1

Note: Opgørelsen er eksklusiv tilgodehavender hos kreditinstitutter.

Privat- og erhvervssegment er overvejende placeret i stadie 1 og stadie 2, der udgør hhv. 94,7 pct. og 85,8 pct. af udlån og garantier før nedskrivninger mv., jf. tabel 16.

Udlån er geografisk fordelt mellem alle landets regioner, dog tungest eksponeret i Region Hovedstaden efterfulgt af Region Midtjylland og Region Syddanmark. Region Hovedstaden står for 53,6 pct. af det samlede bruttoudlån og garantier i Arbejdernes Landsbank, jf. tabel 17.

Betragtes privatsegmentet separat, er fordelingen den samme, jf. tabel 17. Dette skyldes bl.a. den relativt store andel af boliglån sikret med pant i ejer- eller andelsboliger, hvor specielt andelsboliger typisk er koncentreret omkring de større byer.

Erhvervssegmentet er koncentreret i Region Hovedstaden, der udgør 64,4 pct. af erhvervsporteføljens samlede bruttoudlån og garantier. Den øvrige andel af erhvervsporteføljen har en pæn spredning inden for landets øvrige regioner, jf. tabel 17.

Tabel 17
Koncernens bruttoudlån og garantier
fordelt på regioner, ultimo 2018

	Privat Mio. kr.	Erhverv Mio. kr.	I alt Mio. kr.
Region Hovedstaden	11.159,0	4.537,3	15.696,3
Region Sjælland	2.407,8	292,9	2.700,8
Region Syddanmark	3.611,3	821,4	4.432,8
Region Nordjylland	1.275,7	335,5	1.611,2
Region Midtjylland	3.809,5	1.057,2	4.866,8
I alt	22.263,3	7.044,5	29.307,8

Note: Opgørelsen er eksklusiv tilgodehavender hos kreditinstitutter.

Af det samlede bruttoudlån og garantier i Arbejdernes Landsbank ligger 90,1 pct. i ratingklasser med lav risiko (rating 1-5) eller middel risiko (rating 6-8), jf. tabel 18. Ratingfordelingen er opgjort på enkeltkundeniveau og tager ikke højde for koncerndebtagerer med bedre bonitet, der kan understøtte kunder med dårligere bonitet.

Betragtes privat- og erhvervssegmenterne hver for sig, har begge segmenter en pæn risikospredning, hvor henholdsvis 92,3 pct. og 83,2 pct. af bruttoudlån og garantier ligger i ratingklasser med lav eller middel risiko, jf. tabel 18.

Tabel 18
Koncernens bruttoudlån og garantier
fordelt på rating, ultimo 2018

	Privat Mio. kr.	Erhverv Mio. kr.	I alt Mio. kr.
Rating 1-5	14.007,7	3.079,7	17.087,4
Rating 6-8	6.545,3	2.780,8	9.326,1
Rating 9	505,8	169,2	675,1
Rating 10-11	1.204,5	1.014,7	2.219,2
I alt	22.263,3	7.044,5	29.307,8

Note: Opgørelsen er eksklusiv tilgodehavender hos kreditinstitutter.

Sikkerheder og blanko

Den væsentligste sikkerhed, som Arbejdernes Landsbank modtager, er pant i ejendomme, der udgør 66,5 pct. af de samlede sikkerheder. Den høje andel kan tilskrives privatsegmentet, hvor pant i ejendomme alene udgør 80,3 pct., jf. tabel 19.

Den relativt store andel af pant i biler for både privat- og erhvervssegmentet skyldes bankens dattervirksomhed, AL Finans A/S.

Tabel 19
Koncernens sikkerheder fordelt
på sikkerhedstype, ultimo 2018

	Privat Mio. kr.	Erhverv Mio. kr.	I alt Mio. kr.
Ejendomme	8.885,8	745,9	9.631,7
Værdipapirer, obligationer, kontant indestående mv.	178,5	275,3	453,8
Biler	1.963,0	1.111,7	3.074,7
Kautationer og garantier	1,7	6,0	7,7
Øvrige sikkerheder	33,5	1.280,0	1.313,5
I alt	11.062,5	3.419,0	14.481,5

Note: Sikkerheder er opgjort til belåningsværdier i henhold til koncernens forretningsgang og er uden værdi af overskydende sikkerheder.

Den samlede blankoandel for Arbejdernes Landsbank udgør 48,3 pct. jf., tabel 20.

Med Arbejdernes Landsbanks konservative belåningsværdier er den reelle blankoandel mindre end 48 pct.

For bankens dattervirksomhed, AL Finans A/S, er der sikkerheder i form af det belånte aktiv for langt størstedelen af alle udlån.

Tabel 20
Koncernens nettoudlån og garantier,
sikkerheder og blankoandel, ultimo 2018

	Privat Mio. kr.	Erhverv Mio. kr.	I alt Mio. kr.
Udlån og garantier efter nedskrivninger mv.	21.605,4	6.379,7	27.985,1
Sikkerheder	11.062,5	3.419,0	14.481,5
Blankoandel	48,8%	46,4%	48,3%
Andel af udlån i alt	77,2%	22,8%	100,0%

Note: Nedskrivningerne indeholder nedskrivninger og hensættelser i alle stadier. Tallene er eksklusiv tilgodehavender hos kreditinstitutter.

Restancer og udlån med restance

Restancer i Arbejdernes Landsbank udgør 74,7 mio. kr. og er primært fordelt på restancer med en varighed på mindre end 30 dage og på restancer med en varighed på mere end 90 dage. Af Arbejdernes Landsbanks samlede restancer udgør restancer i relation til privatsegmentet 53,9 pct. og restancer i relation til erhvervssegmenter 46,1 pct., jf. tabel 21.

Tabel 21

Restancebeløb fordelt på restancernes alder, ultimo 2018

	Privat Mio. kr.	Erhverv Mio. kr.	I alt Mio. kr.
2 - 30 dage	21,1	14,1	35,2
31 - 60 dage	1,5	3,6	5,0
61 - 90 dage	3,7	0,6	4,4
91 - dage	14,0	16,1	30,2
I alt	40,3	34,4	74,7
Andel af restancer i alt (pct.)	53,9%	46,1%	100,0%

Note: Tallene er eksklusive kreditinstitutter.

Samlet udgør udlån med restancer 1,9 pct. af Arbejdernes Landsbanks samlede nettoudlån og garantier ultimo 2018. Heraf udgør udlån med mindre end 30 dages restance 1,4 pct., jf. tabel 22.

Arbejdernes Landsbank har opfølgingsprocesser, som er med til at nedbringe antallet af kunder med længerevarende restancer.

Generelt arbejdes der målrettet på at nedbringe niveauet i samarbejde med kunden ved at finde varige løsninger på eventuelle økonomiske udfordringer.

Tabel 22

Udlån i restance fordelt på restancernes alder, ultimo 2018

	Privat Mio. kr.	Erhverv Mio. kr.	I alt Mio. kr.
2 - 30 dage	308,2	75,5	383,6
31 - 60 dage	9,9	5,6	15,5
61 - 90 dage	8,2	3,0	11,3
91 - dage	52,5	55,8	108,3
I alt	378,7	139,9	518,7

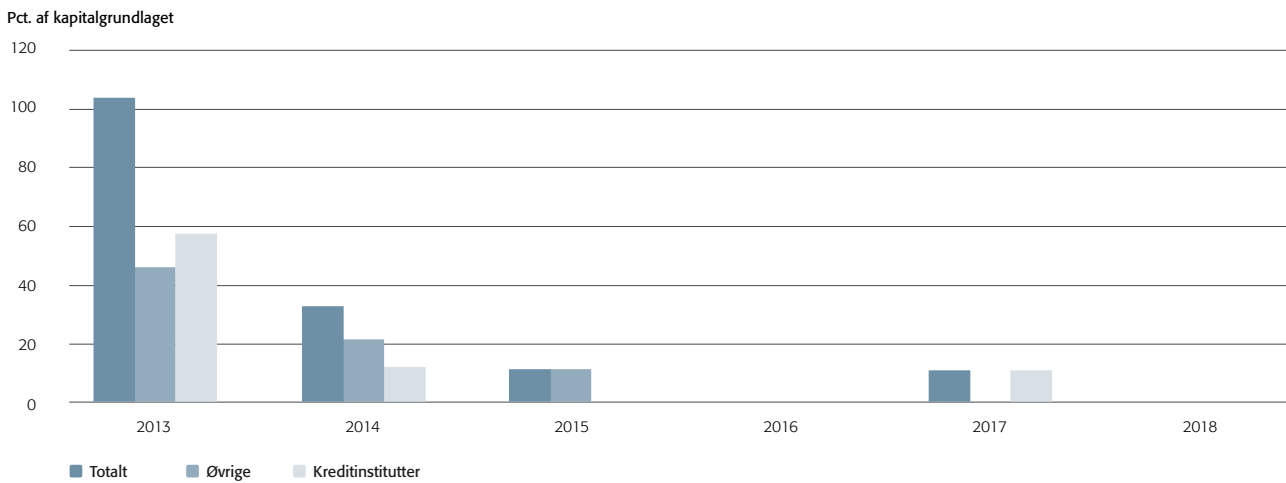
Note: Tallene er eksklusive kreditinstitutter.

Største kundekreditrisici

Arbejdernes Landsbank ønsker ikke at være afhængig af enkelteksponeringer og søger at holde andelen af store engagementer på et lavt niveau.

Summen af konsoliderede eksponeringer efter fradrag, som er større end eller lig 10 pct. af kapitalgrundlaget på koncernniveau, er opgjort til 0 pct. af kapitalgrundlaget ultimo 2018, inklusive eksponeringer til kreditinstitutter.

Figur 3
Udvikling i „Summen af store eksponeringer“

Note: Tallene er opgjort på baggrund af konsoliderede eksponeringer efter fradrag, der er større end eller lig 10 pct. af kapitalgrundlaget. Der er ændrede regler for risikoreducerende foranstaltninger fra 2014.

Kreditrisiko på kreditinstitutter

Kreditrisiko på kreditinstitutter er risikoen for at lide tab som følge af, at kreditinstitutter misligholder deres forpligtigelser. Risikoen styres efter politikker og rammer, der er vedtaget af bestyrelsen.

Arbejdernes Landsbank følger løbende udviklingen i modparternes kreditværdighed og mindst én gang årligt eller i forbindelse med oprettelse af nye lines foretages en analyse af kreditinstitutternes kreditværdighed. Der ydes som udgangspunkt kun kredit til kreditinstitutter, som har et naturligt samarbejds-potentiale med Arbejdernes Landsbank inden for øvrige forretningsområder.

Nedskrivninger og hensættelser på udlån og garantier

Arbejdernes Landsbanks opgørelse af værdiforringede fordringer følger af § 51-52 i Bekendtgørelse om finansielle rapporter for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m.fl. Arbejdernes Landsbanks model for nedskrivninger for forventede kredittab er beskrevet i afsnittet Regnskabspraksis i årsrapporten.

Nedskrivninger og hensættelser samt tab viser en netto indtægtsførsel på 58,5 mio. kr. i 2018, jf. tabel 23, mod en udgiftsførsel på 14,3 mio. kr. i 2017¹.

Opgørelsen i tabel 23 og tabel 24 er inklusive kreditinstitutter samt uudnyttede rammer og kredittilsagn.

Arbejdernes Landsbanks akkumulerede nedskrivninger og hensættelser udgør herefter 1.380,0 mio. kr. ultimo 2018.

¹ Netto indtægtsførslen i 2018 omfatter ikke tilbageført reservation for tab på udlån, der var kreditforringet ved første indregning.

Tabel 23
Branchefordeling for kreditforringede fordringer, ultimo 2018

	Krediteksponeringer Mio. kr.	Kreditforringet/mislig- holdte eksponeringer Mio. kr.	Nedskrivning/ hensættelse Mio. kr.	Udgiftsført nedskrivning/ hensættelse og tab Mio. kr.
Offentlige myndigheder	147,6	0,0	1,1	0,9
Erhverv				
Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	106,3	64,1	62,8	13,7
Industri og råstofudvinding	1.050,9	92,6	43,9	2,6
Energiforsyning	15,1	0,0	0,2	0,1
Bygge og anlæg	927,5	99,5	53,0	1,7
Handel	2.166,1	254,3	86,1	11,7
Transport, hoteller og restauranter	570,4	152,7	35,2	-2,5
Information og kommunikation	157,6	4,9	2,5	-8,6
Finansiering og forsikring	6.910,3	233,9	219,9	4,4
Fast ejendom	1.311,0	225,5	124,5	-24,2
Øvrige erhverv	2.992,2	118,6	73,7	-8,5
I alt erhverv	16.207,3	1.246,0	701,8	-9,5
Private	25.133,8	1.277,5	677,2	-49,9
I alt	41.488,7	2.523,6	1.380,0	-58,5

Tabel 24
Bevægelser på korrektivkontoen, ultimo 2018

	Nedskrivning kreditinstitut Mio. kr.	Nedskrivning på udlån Mio. kr.	Hensættelser på garantier Mio. kr.	Hensættelse på andre poster med kreditrisiko Mio. kr.	I alt Mio. kr.
Akkumulerede nedskrivninger/hensættelser primo på udlån og garantidebitorer (åbningsbalancen)	30,3	1.373,5	40,5	53,5	1.497,8
Nedskrivninger/hensættelser i årets løb (brutto)	0,6	393,2	15,5	40,2	449,5
Tilbageførsel af nedskrivninger (brutto)	-4,1	-430,1	-33,2	-45,3	-512,7
Andre bevægelser	0,0	15,5	0,0	0,0	15,5
Endelig tabt (afskrevet) tidligere individuelt nedskrevet/hensat	-17,8	-52,3	0,0	0,0	-70,1
Akkumulerede nedskrivninger/hensættelser ultimo på udlån og garantidebitorer	9,0	1.299,9	22,8	48,4	1.380,1
Endelig tabt (afskrevet) ikke tidligere individuelt nedskrevet/hensat	0,0	-17,6	-1,0	0,0	-18,6
Indgået på tidligere afskrevne fordringer	0,0	14,0	0,0	0,0	14,0

Note: Der henvises til årsrapportens note 10 for yderligere specifikation.

Modpartsrisiko

Modpartsrisiko er risikoen for at lide tab som følge af, at finansielle modparter eller kunder misligholder deres forpligtigelser ved handel med afledte finansielle instrumenter. Modpartsrisikoen styres efter politikker og rammer, der er vedtaget og fastlagt af bestyrelsen.

Styringen af modpartsrisikoen tager udgangspunkt i opgørelse af nettoværdien af forretninger, hvor markedsværdien er positiv for Arbejderens Landsbank. Der sker en daglig overvågning af risikoen og overholdelse af bevilgede lines.

Arbejdernes Landsbank tilstræber at begrænse modpartsrisikoen ved at indgå nettingaftaler og i videst muligt omfang kræve kontant sikkerhedsstillelse i derivatforretninger.

Tabel 25
Afledte finansielle instrumenter, ultimo 2018

	Regnskabs- mæssig værdi før modregning	Finansielle instrumenter modregnet	Regnskabs- mæssig værdi efter modregning	Modregnings- mulighed, jf. master netting agreement	Sikkerheds- stillelse	Nettoværdi
	Mio. kr.	Mio. kr.	Mio. kr.	Mio. kr.	Mio. kr.	Mio. kr.
Modregningsmuligheder *						
2018						
Afledte finansielle instrumenter med positiv markedsværdi	50,9	0,0	50,9	14,3	0,0	36,6
Afledte finansielle instrumenter med negativ markedsværdi	327,1	0,0	327,1	14,3	309,1	3,7
2017						
Afledte finansielle instrumenter med positiv markedsværdi	67,4	0,0	67,4	6,7	1,0	59,7
Afledte finansielle instrumenter med negativ markedsværdi	262,9	0,0	262,9	6,7	254,2	2,0

*) Banken har master netting agreements med en række finansielle modparter, hvilket giver ret til yderligere modregning i forbindelse med en modpart i default, men ikke opfylder betingelserne for regnskabsmæssig modregning i balancen.

Aktiver stillet som sikkerhed for egne gældsforpligtelser hos Nationalbanken, clearingscentraler og kreditinstitutter, som banken har CSA-aftaler med, er alle baseret på standardaftaler, som normalt bruges mellem finansielle markedsdeltagere. Aftalerne definerer vilkår, hvorefter sikkerhedsstillelsen overføres mellem modparterne for at mindske risikoen. For så vidt angår sikkerhedsstillelse vedrørende dagsværdi af afledte finansielle instrumenter, foreskriver CSA-aftalerne udveksling af daglig sikkerhedsstillelse (kontant).

ECAI

Arbejdernes Landsbank har udpeget Standard & Poor's Ratings Services som kreditvurderingsbureau (ECAI). Arbejdernes Landsbank anvender eksterne ratings fra BEC, som modtager eksterne kreditvurderinger fra Standard & Poor's Ratings Services.

Datacentralen konverterer Standard & Poor's Ratings Services' kreditvurderingsklasser til kreditkvalitetstrin via Finanstilsynets konverteringstabel. Det enkelte kreditkvalitetstrin tilknyttes en vægt, som eksponeringerne på de enkelte kreditkvalitetstrin skal vægtes med ved opgørelsen af de risikovægtede eksponeringer under standardmetoden for kreditrisiko, jf. CRR-forordningens artikel 111-134. Eksterne ratings anvendes for eksponeringsklassen „Institutter“.

I relation til intern overvågning af udsteder- og modpartsrisiko anvender Arbejdernes Landsbank senest gældende langsigtede udsteder-rating fra kreditvurderingsbureauerne Standard & Poor's Rating Services, Moody's eller Fitch Ratings. Endvidere foretager Arbejdernes Landsbank rapportering af bankens obligationsbeholdning baseret på udstedelsens Standard & Poor's ækvivalente rating fra disse bureauer.

Tabel 26
Eksponeringsklasse, hvor der
anvendes kreditvurderinger fra
Standard & Poor's Rating Services

	2018	2017
	Mio. kr.	Mio. kr.
Institutter:		
Eksponeringsværdi inden risikovægtning	254,2	526,0
Eksponeringsværdi efter vægtning med kreditkvalitetstrin	127,0	187,6

Markedsrisiko

Arbejdernes Landsbank påtager sig løbende forskellige former for markedsrisici, hovedsagelig i form af rente-, aktie- eller valutarisici samt kreditrisici for visse typer af finansielle instrumenter. Markedsrisici opstår dels som følge af serviceringen af kundebehov og dels som følge af Arbejdernes Landsbanks disponeringer i finansielle instrumenter. Der anvendes hovedsageligt afledte finansielle instrumenter til at afdække og styre markedsrisiciene.

Markedsrisiko omfatter positioner, hvis markedsværdi er afhængig af udviklingen i de generelle niveauer i en række markedsvariable som renter, aktie- og valutakurser samt volatiliteten herpå. Endvidere indgår der for obligationer mere specifikke risici, som knyttes til markedets vurdering af kreditrisici på de enkelte obligationsudstedere. Opgørelsen omfatter markedsrisici på såvel balanceførte som ikke-balanceførte poster, ligesom opgørelserne omfatter positioner i handelsbeholdningen og forretninger uden for handelsbeholdningen.

Markedsrisiko er den næststørste risikopost i risikoopgørelsen for Arbejdernes Landsbank og udgør 24,2 pct. af solvensbehovet ultimo 2018 (23,8 pct. ultimo 2017).

Styring af markedsrisici

Markedsrisici i Arbejdernes Landsbank håndteres centralt i bankens Likviditets- og Finansområde.

Den samlede markedsrisiko styres efter politikker og rammer, der er vedtaget og fastlagt af bestyrelsen. Der sikres en veldefineret ansvarsfordeling for risikotagningen på alle niveauer gennem fastlæggelse af rammer for såvel direktionen som ledelsen af Likviditets- og Finansområdet. På baggrund heraf videredelegeres rammer til de enkelte områder under Likviditets- og Finansområdet.

De enkelte risikotyper overvåges løbende i forhold til de udstukne rammer. Der følges dagligt op herpå i form af rapporter til direktionen og regelmæssigt til bestyrelsen. Intern Risiko og Kontrol overvåger udnyttelsen af udstukne rammer. Risikoafdelingen overvåger såvel procedurer som kontroller.

De kortsigtede placeringer varetages i bankens handelsfunktion inden for fastsatte grænser, der løbende overvåges.

De strategiske positioner vurderes ud fra både afkast og risiko under hensyntagen til Arbejdernes Landsbanks samlede risikoappetit samt hensynet til løbende at sikre et likviditetsberedskab i form af likvide aktiver.

Foruden daglige opgørelser af den samlede markedsrisiko foretages der periodisk stresstest på beholdningen.

Renterisiko er risiko for tab som følge af udsving i renterne. Renterisikoen i handelsbeholdningen stammer primært fra obligationsbeholdningen samt afledte finansielle instrumenter. Renterisikoen opgøres som ændringen i et instruments markedsværdi ved en ændring i renten på +1 basispunkt for hvert tidsinterval på rentekurven. For konverterbare realkreditobligationer og obligationer med renteloft m.v. tages udgangspunkt i oplysninger fra ledende markedsdeltagere om den optionsjusterede renterisiko. Andre former for renterelaterede optionsrisici tager udgangspunkt i en deltaværdiopgørelse. Opgørelserne udarbejdes i enkeltvaluta samt for hvert tidsinterval på rentekurven.

Arbejdernes Landsbanks eksponering er hovedsagelig i DKK, EUR og USD, mens nettorenterisikoen på tværs af valutaer er forholdsvis begrænset.

Opgørelsen af renterisikoen suppleres af en række stressscenarier, der har til formål at måle rentestruktur- og konveksitetsrisiko.

I opgørelsen af renterisiko skelnes der mellem renterisikoen inden for og uden for handelsbeholdningen. Tabel 27 angiver Arbejdernes Landsbanks samlede renterisiko.

Tabel 27
Renterisiko

	2018	2017
	1.000 kr.	1.000 kr.
Fordelt efter forretningstyper		
Obligationer mv.	-5.093	-3.523
Afledte finansielle instrumenter	4.888	3.992
Pantebreve	-735	-799
Øvrige poster	629	742
I alt	-311	412
Fordelt efter valuta		
DKK	-1.197	108
USD	382	457
EUR	544	-89
GBP	-10	-17
NOK	-7	-10
CHF	-16	-15
SEK	-8	-21
Øvrige	0	0
I alt	-311	412

Note: Renterisikoen er opgjort ved en renteændring på +1 basispoint. En positiv renterisiko udtrykker en gevinst ved en rentestigning og et tab ved et rentefald. Modsat udtrykker en negativ renterisiko en gevinst ved et rentefald og tab ved en rentestigning.

Aktierisiko er risikoen for tab som følge af ændringer i aktiekursen. I opgørelsen af aktierisikoen skelnes der mellem aktierisiko inden for og uden for handelsbeholdningen, hvor sidste nævnte er beskrevet i afsnittet Aktier mv. uden for handelsbeholdningen.

Aktier inden for handelsbeholdningen er aktier, der erhverves med handelshensigt. Aktierisikoen inden for handelsbeholdningen opgøres efter et risikomål, der angiver, hvor meget Arbejdernes Landsbank kan forvente at tabe ved et generelt fald/stigning i aktiemarkederne på 10 pct. For ultimo 2018 var risikomålet på 9,2 mio. kr.

Valutarisiko afspejler risikoen for tab på positioner som følge af ændringer i valutakurserne. Valutarisikoen opgøres efter både valutakursindikator 1 og 2 (hvor valutakursindikator 2 er inklusive valutarisikoen fra investeringsforeninger), samt som en vægtet sum af nettopositioner i de enkelte valutaer, hvor der i vægtningen tages hensyn til valutakursernes volatilitet.

Kreditspændrisiko for obligationsbeholdningen er risikoen for tab som følge af ændringer i kreditspændet, som afspejler markedets prissætning af obligationsudstederens kreditværdighed samt obligationens senioritet og likviditet. Kreditspændrisiko er ikke kun relevant for kreditobligationer, men også for realkredit- og statsobligationer.

Hovedparten af obligationsbeholdningen i Arbejdernes Landsbank har en investment-grade rating (dvs. rating på BBB- eller bedre) og består primært af realkredit- og statsobligationer.

En mindre del af obligationsbeholdningen består af virksomhedsobligationer og obligationer udstedt af pengeinstitutter (finansielle obligationer). Ultimo 2018 udgør de henholdsvis 4,4 og 7,1 pct. af den samlede obligationsbeholdning og er denomineret i DKK og EUR.

Kreditspændrisikoen opgøres dagligt. For at sikre en fornuftig styring af risikoen er der fastsat rammer for hhv. stats-, realkredit-, virksomhedsobligationer samt finansielle obligationer ud fra risikovægtede kreditspændseksponeringer, hvor risikovægtene er baseret på historisk observerede volatiliteter.

Tabel 28
Obligationsbeholdningen fordelt på rating

	2018	2017
Rating		
AAA	51,8%	63,9%
AA+, AA, AA-	28,1%	3,6%
A+, A, A-	5,2%	8,8%
BBB+	2,1%	3,0%
BBB	5,9%	10,0%
BBB-	2,6%	2,9%
Rating < BBB-	0,9%	1,8%
Ingen rating	3,4%	6,1%
I alt	100,0%	100,0%

Renterisiko uden for handelsbeholdningen

Renterisiko uden for handelsbeholdningen opstår primært fra kunders udlån og indlån med fast rente (herunder pantebrevsbeholdningen) eller fra variabelt forrentede udlånsprodukter med indbyggede optionselementer. I Arbejdernes Landsbank anvendes afledte finansielle instrumenter til at afdække renterisikoen. Renterisikoen uden for handelsbeholdningen opgøres efter samme principper som renterisikoen inden for handelsbeholdningen.

Arbejdernes Landsbank har ikke fastforrentede indlån med ubestemt løbetid. Visse lån er ydet med fast rente med mulighed for førtidig indfrielse.

Renterisikoen indgår i Likviditets- og Finansrådets daglige opgørelse af renterisikoen og disponeres inden for udstukne rammer. I et vist omfang, hvor variationen i renterisiko er beskeden, genberegnes risikoen ikke dagligt, men medgår med tidligere opgjort risiko i den samlede opgørelse.

Renterisikoen i Arbejdernes Landsbank er overvejende i DKK. Netto renterisikoen uden for handelsbeholdningen udgør ultimo 2018 -0,1 mio. kr. mod -0,06 mio. kr. ultimo 2017 (ved en renteændring på +1 basispoint).

Aktier mv. uden for handelsbeholdningen

Aktier mv. uden for handelsbeholdningen er kendetegnet ved, at de ikke er erhvervet med handel for øje. Arbejdernes Landsbank ejer sammen med andre kreditinstitutter kapitalandele i en række sektorselskaber. Disse kapitalandele tilhører anlægsbeholdningen og har til formål at understøtte Arbejdernes Landsbanks forretning inden for realkredit, IT, betalingsformidling og investeringsforeninger.

I 2018 har Arbejdernes Landsbank etableret en aktieportefølje uden for handelsbeholdningen, der indeholder aktier, der er købt med henblik på langsigtede investeringer samt aktier, der vurderes ikke at kunne sælges på kort sigt. I 2018 har Arbejdernes Landsbank gennemført salget af ALKA, hvilket har reduceret beholdningen af aktier uden for handelsbeholdningen. Principperne for værdiansættelse af aktier, der ikke har en markedspris, er beskrevet i årsrapportens note 41.

Tabel 29
Aktier uden for handelsbeholdningen

	2018 Mio. kr.	2017 Mio. kr.
Dagsværdi primo	1.826,2	1.095,0
Realiseret kursgevinst	30,6	0,4
Urealiseret kursgevinst	101,2	620,7
Nettokøb	-611,2	110,1
Dagsværdi ultimo	1.346,9	1.826,2

Sammensætningen af aktier uden for handelsbeholdningen i Arbejdernes Landsbank fremgår af tabel 30.

Tabel 30
Aktieeksponeringer uden for handelsbeholdningen, ultimo 2018

	Børsnoteret Mio. kr.	Ikke børsnoteret Mio. kr.	I alt Mio. kr.
Penge-, kreditinstitutt og forsikring	275,5	581,5	857,0
Investeringselskab	0,0	335,0	335,0
Investeringsforening	39,3	14,0	53,3
Private Equity	2,4	53,4	55,8
Industri	27,3	1,0	28,3
Handel og Service	0,2	17,2	17,4
I alt	344,8	1.002,1	1.346,9

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko udtrykker risiko for tab som følge af, at Arbejdernes Landsbank skal betale mere for den likviditet, der skal anvendes til at dække betalingsforpligtelser og til at opretholde en normal likviditetsreserve i en situation, hvor Arbejdernes Landsbank specifikt eller sektoren som helhed rammes af ekstraordinære forhold. Likviditetsrisikoen afspejler således et mismatch i balancen mellem løbetiden på aktiverne og passiverne, hvor udlånsporteføljen generelt har en længere varighed end indlån og andre finansieringsforretninger.

Hovedparten af likviditetsrisikoen i Arbejdernes Landsbank er i DKK, mens resten af risikoen er koncentreret i hovedvalutaerne EUR og USD.

Likviditetspolitikken fastlægger de overordnede rammer for likviditetsdisponering og finansieringsstrukturen. Likviditetspolitikken understøtter styringen af likviditeten og sikrer, at Arbejdernes Landsbank til ethvert tidspunkt kan opfylde sine betalingsforpligtelser og overholder gældende lovgivning.

Arbejdernes Landsbank fører generelt en meget forsigtig likviditetspolitik, som skal sikre, at krav eller behov for likviditet, som Arbejdernes Landsbank kan blive mødt med, til ethvert tidspunkt kan tilgodeses. Likviditetspolitikken sikrer desuden også, at de lovgivningsmæssige krav er overholdt og understøtter Arbejdernes Landsbanks fremtidige udvikling.

Arbejdernes Landsbank skal overholde de fælles europæiske krav om overholdelse af Liquidity Coverage Ratio (LCR) for

kreditinstitutter. Kravet er pr. 1. januar 2018 fuldt indfaset og indgår som en central del af likviditetsstyringen.

Det operationelle ansvar for overholdelsen er delegeret til Likviditets- og Finansområdet, som udgør likviditetsstyringsfunktionen i Arbejdernes Landsbank. Intern Risiko og Kontrol opgør og overvåger likviditeten dagligt mod de udstukne rammer.

Likviditets- og Finansområdet har ansvaret for den kortsigtede likviditetsdisponering og -styring, samt den operationelle forvaltning af Arbejdernes Landsbanks likviditet, således at det sikres, at alle lovkrav, interne politikker og målsætninger overholdes. Risiko- og Balancestyingsudvalget vurderer likviditetsudviklingen på kort og lang sigt i forhold til Arbejdernes Landsbanks forretningsmæssige udvikling såvel på kapitalmarkedsområdet som på ind- og udlån.

Foruden løbende likviditetsprognoser og beregning af likviditetsoverdækning foretages stresstest af Arbejdernes Landsbanks likviditet på længere sigt med henblik på at afdække følsomheden over for væsentlige ændringer i løbende fundingvilkår.

Bestyrelsen har vedtaget en likviditetsberedskabsplan, som definerer tiltag, som skal iværksættes, hvis likviditeten forringes i forhold til den udstukne likviditetspolitik.

Arbejdernes Landsbanks opgørelse af LCR udgør ultimo 2018 268,1 pct. og ligger således væsentligt over kravet på 100 pct. Baseret på Arbejdernes Landsbanks likviditetsprognose forventes det, at likviditetsberedskabet er tilstrækkeligt gennem hele 2019.

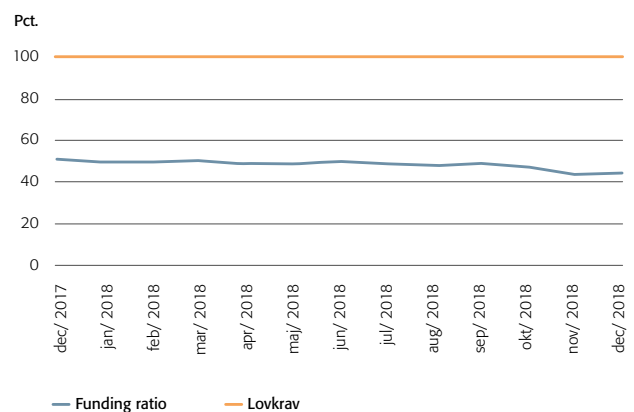
Tabel 31

LCR likviditetsopgørelse, 2018

	Q1	Q2	Q3	Q4
LCR likviditetsopgørelse vægget gns. i mia.kr				
Likviditetsbuffer i alt	15,0	15,4	15,7	19,7
Nettooutflow	7,6	7,6	7,1	7,6
LCR (pct.)	198%	204%	221%	257%

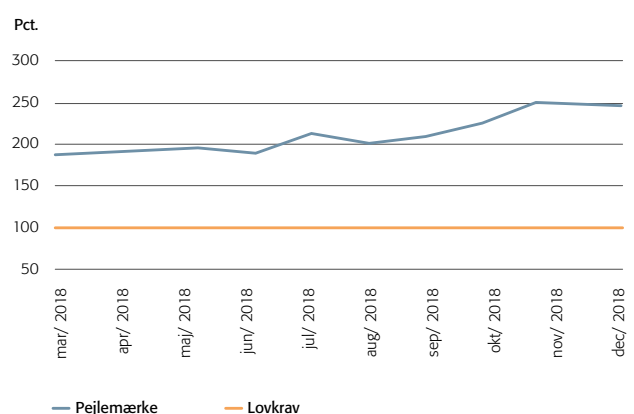
Fundingratio, der er en del af tilsynsdiamanten indgår, som en del af Arbejdernes Landsbanks styring af fundingstrukturen. Arbejdernes Landsbank ligger pænt under kravet på 100%, som figur 4 illustrerer.

Figur 4
Tilsynsdiamantens fundingratio

Likviditetspejlemærket, der ligeledes er en del af tilsynsdiamanten, blev i juni 2018 implementeret, og Arbejdernes Landsbank overholder pejlemærket pænt og har gjort det siden indførelsen.

Figur 5
Tilsynsdiamantens nye likviditetspejlemærke

De kommende regler om NSFR søger at sikre stabile fundingprofiler hos de enkelte pengeinstitutter, hvor sammenhængen mellem løbetiden af aktiver og fundingen er i fokus. NSFR opgøres for en tidshorizont på et år. Det forventes, at kravet vil være gældende fra 2021. Arbejdernes Landsbank overholder allerede nu kravet, og det opgøres og følges løbende, så Arbejdernes Landsbank vil overholde kravet, når det træder i kraft. Arbejdernes Landsbank vil i god tid inden ikrafttræden implementere krav til NSFR i likviditetspolitik og forretningsprocesser.

Behæftede aktiver

Arbejdernes Landsbank behæfter i et vist omfang aktiver i forbindelse med markedsrisikotagning og likviditetsdisponering, herunder aktiver stillet til sikkerhed i Nationalbanken for værdipapir- og detailafvikling.

Arbejdernes Landsbank anvender sikkerhedsstillelse over for andre kreditinstitutter for udviklingen i markedsværdien af

Arbejdernes Landsbanks OTC-handlede derivatforretninger samt margininds kud i forbindelse med børshandlede derivater. Endvidere stiller Arbejdernes Landsbank sikkerhed til CCP'er (centrale modparter).

Arbejdernes Landsbank gør i et mindre omfang brug af genkøbsforretninger af obligationer som en del af renterisiko- og likviditetsstyring.

Tabel 32
Behæftede aktiver

	Regnskabsmæssig værdi 2018 Mio. kr.	Dagsværdi 2018 Mio. kr.	Regnskabsmæssig værdi 2017 Mio. kr.	Dagsværdi 2017 Mio. kr.
Aktiver				
Behæftede aktiver				
Aktier	0,0	0,0	0,0	0,0
Obligationer	0,0	0,0	780,1	780,1
Øvrige aktiver *)	1.469,6	1.469,6	281,7	281,7
I alt behæftede aktiver	1.469,6	1.469,6	1.061,7	1.061,7
Ubehæftede aktiver				
Aktier	1.446,9	1.446,9	2.045,3	2.045,3
Obligationer	18.834,3	18.834,3	11.032,3	11.032,3
Øvrige aktiver	33.355,7	33.483,4	33.229,5	33.383,9
I alt ubehæftede aktiver	53.636,9	53.764,6	46.307,2	46.461,6
Modtaget sikkerhedsstillelse, der er til rådighed for behæftelse				
Obligationer til dagsværdi				
Behæftet sikkerhedsstillelse	302,7	302,7	54,8	54,8
Ubehæftet sikkerhedsstillelse	124,6	124,6	118,7	118,7
I alt obligationer til dagsværdi	427,3	427,3	173,5	173,5
Behæftede aktiver/modtaget sikkerhedsstillelse				
Behæftede aktiver og sikkerhedsstillelse	1.772,3	1.772,3	1.116,5	1.116,5
Modsvarende passiver	614,1	614,1	325,0	325,0

* Behæftelse relateret til VP-afvikling og derivathandel.

Operationel risiko

Ved operationel risiko forstås risiko for tab som følge af uhenigtsmæssige eller mangelfulde interne procedurer, menneskelige fejl og systemmæssige fejl eller som følge af eksterne begivenheder, herunder juridiske risici.

De operationelle risici kategoriseres efter de syv risikotyper, som CRR-forordningen definerer:

- Ansættelsesvilkår og sikkerhed på arbejdspladsen
- Ekstern svig
- Forretningsforstyrrelser og systemfejl
- Intern svig
- Kunder, produkter og forretningspraksis
- Ordreaftvikling, levering og procesforvaltning
- Skader på fysiske aktiver

Politik

Bestyrelsen har fastlagt en politik for operationel risiko, hvor målet er at skabe overblik over de operationelle risici, at minimere antallet af fejl og hermed reducere tab i Arbejdernes Landsbank som følge af operationelle fejl under hensyntagen til de omkostninger, som er relateret hertil.

Arbejdernes Landsbank ønsker en åben kultur blandt medarbejderne med henblik på at øge bevidstheden om operationelle risici og sikre vidensdeling blandt medarbejderne.

For at sikre at det operationelle risikoniveau holdes på et acceptabelt niveau, har bestyrelsen defineret en risikoappetit i politikken. Risici som ligger uden for appetitten vurderes af bestyrelsen halvårligt.

Styring og overvågning

Alle aktiviteter i organisationen er forbundet med operationelle risici. For at reducere risikoen for at der sker operationelle hændelser med væsentlige tab til følge overvåger og styrer Arbejdernes Landsbank de operationelle risici.

Håndtering af operationel risiko, herunder rollen som risikofacilitator, er forankret i Økonomiafdelingen, mens generelle problemstillinger vedrørende operationel risiko behandles i Operationel risikokomité.

Ansvar for den daglige håndtering af risici ligger hos de forretningsansvarlige enheder.

Risikoidentifikationsprocessen foretages i samarbejde med de enkelte forretningsenheder, som også vurderer frekvens og konsekvens. Risikoidentifikationsprocessen understøtter risikoreduktion og medvirker samtidig til en større bevidsthed

om operationelle risici i organisationen. Der foretages en årlig evaluering af de opstillede risikoscenarier og risikoeksponeringer i samarbejde med forretningsenhederne.

Udviklingen i den operationelle risiko overvåges løbende for at sikre det bedst mulige grundlag for styring af operationelle risici.

Arbejdernes Landsbank har i 2018 implementeret en ny IT-løsning til sikring af en mere effektiv opsamling og styring af operationelle risici.

Tabshændelser

I Arbejdernes Landsbank registreres og kategoriseres tabsgivende hændelser over 5.000 kr., både hvad angår faktiske tab og potentielle tabssituationer. Hver hændelsesrapportering indeholder en beskrivelse af hændelsen og angivelse af fejlårsag samt kilde til tab. Den systematiske registrering og kategorisering anvendes til styring af operationelle risici i Arbejdernes Landsbank samt til at skabe et erfaringsgrundlag og vidensdeling i organisationen.

Afhængig af den konkrete operationelle hændelse omfatter håndteringen af tab en vurdering, og om fornødent, en justering af Arbejdernes Landsbanks indretning og drift i form af funktionsadskillelse, kontroller, medarbejderkompetencer, forretningsgange, fysisk sikkerhed etc.

Tabshændelser i Arbejdernes Landsbank har i 2018 primært været fordelt på ekstern svig og kunder, produkter og forretningspraksis.

Rapportering

Der foregår en løbende registrering af identificerede hændelser med rapportering til den risikoansvarlige, direktions og bestyrelsen efter nærmere fastsatte kriterier i politikken.

Rapporteringen tilgår kvartalsvist direktions og bestyrelse.

Besvigelser

Ekstern svig omhandler primært misbrug af kort-løsninger og netbankssvindler, blandt andet i form af phishing af kundernes oplysninger ved hjælp af falske e-mails og SMS-beskeder. Arbejdernes Landsbank er opmærksom på, at den øgede digitalisering, hvor en stadig større del af kommunikationen er elektronisk, er med til at øge risikoen for ekstern svig i form af cyber crime. Hovedparten af forsøg på svig forhindres up-front ved Arbejdernes Landsbanks IT-leverandør, BEC, og derudover af egne kontrolmiljøer og medarbejdernes agtpågivenhed.

IT-sikkerhed

Et vigtigt område ved vurdering af operationelle risici i Arbejdernes Landsbank vedrører brugen af IT. IT er væsentlig i forhold til at understøtte forretningsaktiviteterne i Arbejdernes Landsbank, og derfor er det centralt at beskytte Arbejdernes Landsbanks IT-miljø mod tab af tilgængelighed, integritet og fortrolighed. Specielt har den stigende cybertrussel skabt et øget fokus på IT-sikkerhed.

Den IT-sikkerhedsansvarlige i Arbejdernes Landsbank er organisatorisk en del af 2. forsvarslinje, og ledelsen forholder sig løbende til IT-sikkerheden.

Arbejdernes Landsbanks arbejde med IT-sikkerhed tager udgangspunkt i en række forskellige standarder og "best practises". Herunder med øget fokus på at sikre de kritiske systemer, der varetages af BEC. Dette foregår igennem løbende leverandørstyring, der skal sikre det nødvendige sikkerhedsniveau for IT-systemerne i Arbejdernes Landsbank.

Kapitalbehov

Beregning af kapitalbehovet, der skal dække operationel risiko i Arbejdernes Landsbank, sker på baggrund af basisindikatormetoden. Ved udgangen af 2018 udgør den operationelle risiko 11,2 pct. af den samlede risikoeksponering, hvilket giver et kapitalkrav (8 pct. kravet) på 292,8 mio. kr.

Compliance

Operationel risiko omfatter compliancerisici, hvilket betyder risikoen for, at Arbejdernes Landsbank ikke drives i henhold til juridiske og lovgivningsmæssige krav, standarder i markedet og god forretningsetik.

Arbejdernes Landsbank har en selvstændig compliancefunktion, som organisatorisk er forankret i risikoafdelingen. Compliancefunktionen har til formål at bistå ledelsen med at sikre overholdelse af den gældende lovgivning, markedsstandarder og interne regelsæt. Derved identificeres og mindskes risikoen for, at Arbejdernes Landsbank bliver pålagt sanktioner, lider tab af omdømme, eller at kunder eller Arbejdernes Landsbank lider væsentlige økonomiske tab. Compliance gennemgår løbende de kritiske forretningsgange med henblik på vurdering af risici og anbefalinger til begrænsning af den enkelte risiko.

Arbejdernes Landsbank har stor fokus på antihvidvask (AML), herunder de risikobegrænsende foranstaltninger, der skal iværksættes for at undgå, at Arbejdernes Landsbank bliver misbrugt til hvidvask og finansiering af terrorisme.

AML-afdelingen har til formål at sikre, at Arbejdernes Landsbank overholder Lov om forebyggende foranstaltninger

mod hvidvask og finansiering af terrorisme samt Forordning om pengeoverførsel og EU's terrorforordninger. AML-afdelingen refererer direkte til direktionen. AML-afdelingen er blevet væsentligt styrket i løbet af 2018.

Øvrige risici

Forretningsrisiko

Forretningsrisiko er risikoen for tab som følge af, at der sker ændringer i eksterne forhold eller begivenheder, som skader Arbejdernes Landsbanks omdømme eller den operationelle indtjening, herunder også strategiske risici.

Risikoen viser sig i form af et uventet fald i indtægter eller en uventet stigning i omkostninger.

Årsagerne kan eksempelvis være:

- En skærpet priskonkurrence, som medfører fald i forretningsvolumen eller faldende indtjening på den eksisterende forretningsvolumen
- Øgede produktudviklingsomkostninger for at matche nye produkter hos konkurrenterne
- Øgede markedsføringsomkostninger som følge af negativ pressedækning
- Fejlvurdering af indtægterne ved igangsatte aktiviteter

Arbejdernes Landsbank vurderer kontinuerligt denne type risici og altid i forbindelse med fastsættelse af det individuelle solvensbehov.

Ejendomsrisiko

Ejendomsrisiko er risikoen for tab på Arbejdernes Landsbanks ejendomsportefølje som følge af generelle fald i ejendomspriserne.

Arbejdernes Landsbank har en ejendomsportefølje på 1.125,3 mio. kr. ultimo 2018. Ejendommene anvendes hovedsageligt til bankens drift. Herudover anvendes mindre dele af enkelte ejendomme til udlejning til beboelse og liberalt erhverv.

Ejendommene er geografisk bredt placeret i Danmark, dog med overvægt i Storkøbenhavn målt på regnskabsmæssig værdi.

Følsomheden på værdiansættelsen af Arbejdernes Landsbanks ejendomme er udtrykt ved en positiv ændring i ejendommens afkast på 0,5 procentpoint, som vil reducere ejendommens værdi med ca. 118,4 mio. kr.

Aflønningsrisiko

Lønpolitikken indeholder blandt andet retningslinjer for aflønning af bestyrelsen og direktion i Arbejdernes Landsbank. Lønpolitikken gennemgås løbende og mindst én gang om året.

Lønpolitikken fastlægger, at ledelsen skal aflønnes med et vederlag, der både er markedskonformt, og som afspejler ledelsens indsats for Arbejdernes Landsbank. Lønpolitikken fastlægger endvidere, at aflønning til bestyrelsen og direktion skal være en fast aflønning, således at der ikke indgår nogen form for incitamentsaflønning. Tilsvarende gælder for medarbejdere i ledelsesgruppen, koncernens revisionschef, den risikoansvarlige og den complianceansvarlige.

Medarbejdere i Intern Revision, Intern Risiko og Kontrol samt Risiko- og Complianceafdelingen er underlagt særlige vilkår, hvor variable løndelev inden for rammerne af indgået overenskomst er upåvirket af udviklingen i Arbejdernes Landsbanks resultat og alene baseret på afdelingens og egne præstationer.

For øvrige risikotagere og ansatte i kontrolfunktioner gælder ligeledes, at der ikke udbetales variable løndelev til disse uden for rammerne af indgået overenskomst.

I årsrapporten for 2018, side 19, omtales præmissen for det af bestyrelsen nedsatte bestyrelsesudvalg, Nominerings- og Aflønningsudvalget. På side 21-25 samt i note 8 oplyses om aflønning mv. til bestyrelse, direktion og øvrige risikotagere mv., som har væsentlig indflydelse på risikoprofilen.

Gruppen af medarbejdere (risikotagere), som har væsentlig indflydelse på risikoprofilen justeres, når der sker personaleudskiftninger og/eller ud fra en bedømmelse af vedkommendes funktioner og jobindhold.

AKTIESELSKABET

 Arbejdernes Landsbank

CVR-nr. 31 46 70 12, København

Panoptikonbygningen

Vesterbrogade 5 · 1502 København V
Telefon 38 48 48 48 · www.al-bank.dk